

EDC/HRE Βιβλίο IV

Συμμετέχω στη δημοκρατία

Εγχειρίδιο για τους μαθητές

Φυλλάδια για τους μαθητές

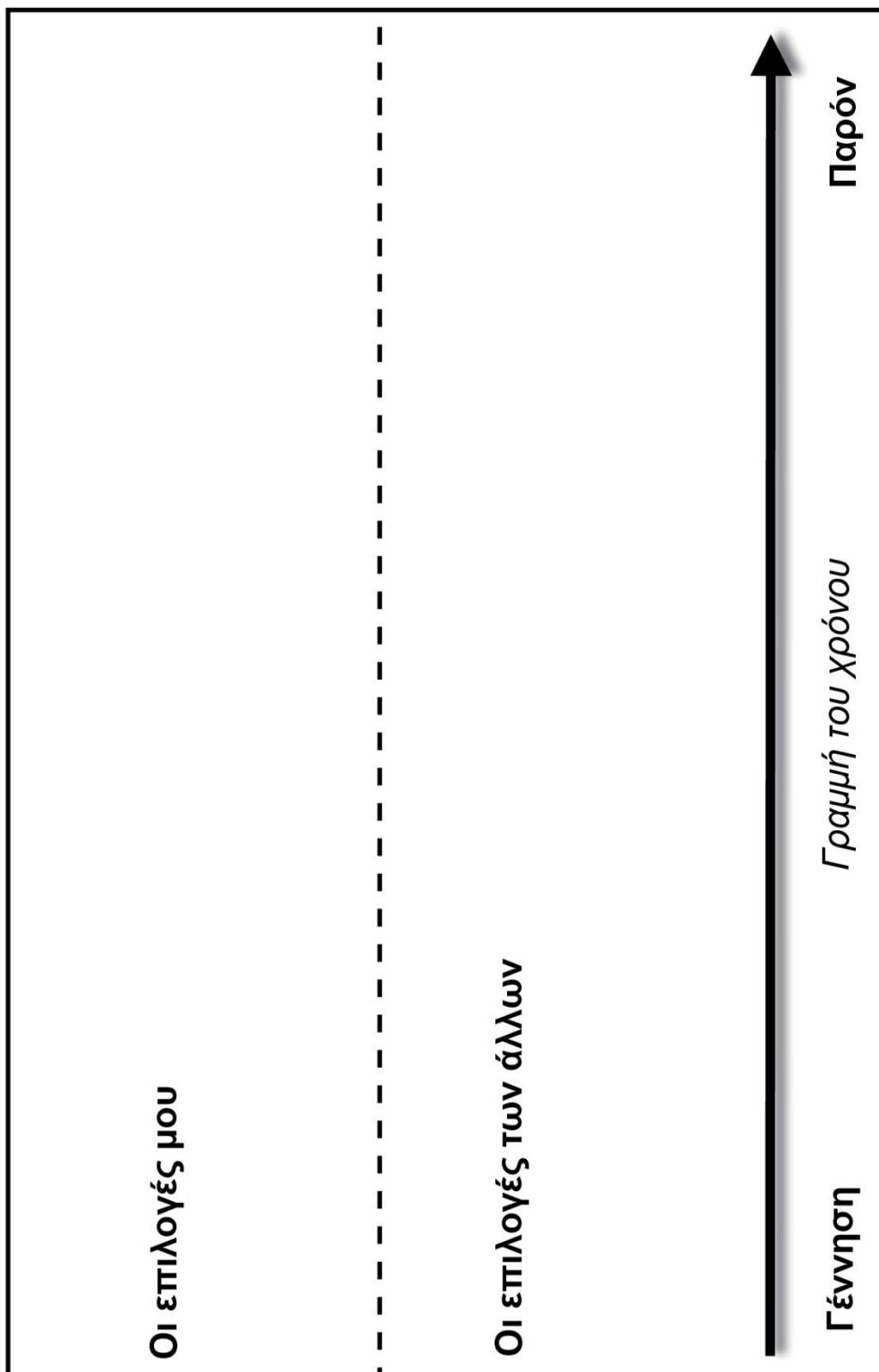
- 1.1 Ποιες επιλογές με έκαναν αυτήν/αυτόν που είμαι σήμερα – ποιος τις έκανε;
- 1.2 Τρεις επιλογές που διαμορφώνουν το μέλλον μας
- 1.3 Προσωπικά κριτήρια επιλογής εργασίας
- 1.4 Ερωτηματολόγιο : παρακολούθηση κάποιου ενώρα εργασίας
- 2.1 Η έννοια του διλήμματος
- 2.2 Εργαλείο ανάλυσης και επίλυσης διλημμάτων
- 2.3 Τι απόφαση θα παίρνατε; Ιστορίες με διλήμματα
- 2.4 Φύλλο καταγραφής συζητήσεων για τις διλημματικές υποθέσεις
- 2.5 Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (10 Δεκεμβρίου 1948)
- 2.6 Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο υπ'αριθ. 11 συνοδευόμενη από τα Πρωτόκολλα υπ'αριθ.1,4,6 (αποσπάσματα)
- 3.1 Προγραμματισμός της ενότητας 3 «Ετερότητα και πλουραλισμός»
- 3.2 Συμμετοχή στη δημοκρατία – βασικοί κανόνες και αρχές
- 3.3 Έδρυση πολιτικού κόμματος
- 3.4 Πώς διαχειρίζεται την ετερότητα και τον πλουραλισμό όντα δημοκρατικό πολιτικό σύστημα;
- 3.5 Η έννοια του κοινού καλού: η εγγύηση της δημοκρατίας και η δικτατορία
- 3.6 Χάρτης κοινωνικών διασπάσεων και πολιτικών κομμάτων
- 4.1 Υπόθεση εργασίας: η σύγκρουση στην κοινότητα των ψαράδων
- 4.2 Μοντέλο βιώσιμων στόχων
- 4.3 Εφαρμογή του μοντέλου βιωσιμότητας στο παιχνίδι του ψαρέματος:
- 4.4 Πώς να «πιάσουμε όσο περισσότερα ψάρια μπορούμε;»
- 5.1 Ποια είναι η πιο κατάλληλη ισορροπία ανάμεσα στην αναπαραγωγή των ψαριών και την αλίευσή τους;
- 5.1 Προετοιμασία συνεδρίου με θέμα ένα πλαίσιο κανόνων
- 5.2 Βασικά ζητήματα που πρέπει να τεθούν σχετικά με τον θεσμικό σχεδιασμό
- 5.3 Σύγκριση πλαισίων κανόνων
- 5.4 Διαδικαστικοί κανόνες για το συνέδριο – προσχέδιο
- 5.5 Περίληψη: τι μαθαίνουμε με αυτά τα παιχνίδια;
- 5.6 Ανατροφοδότηση για τις ενότητες 4 και 5
- 6.1 Το μοντέλο του κύκλου πολιτικής: η πολιτική ως διαδικασία επίλυσης προβλημάτων σε μια κοινότητα

- 6.2 Ο κύκλος της πολιτικής – εργαλείο παρατήρησης και κατανόησης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων
- 6.3 Ανατροφοδότηση της ενότητας «Κυβέρνηση και πολιτική»
 - 7.1 Ο κανόνας της πλειοψηφίας είναι άδικος για τη μειοψηφία; Μελέτη περίπτωσης
 - 7.2 Η προστασία των μειονοτήτων στη δημοκρατία
 - 7.3 Δραστηριότητα: σύνταξη καταστατικού για το αθλητικό σωματείο
 - 7.4 Καταγραφή των παρουσιάσεων των ομάδων: προσχέδια καταστατικού για μικρο-κοινωνίες
 - 8.1 Προτάσεις για το θέμα της αντιπαράθεσης
 - 8.2 Κανόνες της αντιπαράθεσης
 - 8.3 Φύλλο σχεδιασμού για τις ομάδες αντιπαράθεσης
 - 8.4 Φύλλο σχεδιασμού για τους συντονιστές
 - 8.5 Φύλλο καταγραφής για το ακροατήριο
 - 8.6 Φύλλο εργασίας για τους δημοσιογράφους
 - 9.1 Δημιουργία εφημερίδας τοίχου - επιλογές
 - 9.2 Συμβουλές για τη δημιουργία εφημερίδας τοίχου
 - 9.3 Συμβουλές για τη συγγραφή ενός καλού άρθρου

Φυλλάδιο για τους μαθητές 1.1

Ποιες επιλογές με έκαναν αυτήν/αυτόν που είμαι σήμερα - ποιος τις έκανε;

Τρόπος χρήσης του πίνακα: Σκεφτείτε κάποιες σημαντικές επιλογές που σας διαμόρφωσαν όπως είστε σήμερα. Καταγράψτε αποφάσεις που πήρατε εσείς στην κορυφή του πίνακα, και αποφάσεις που πήραν άλλοι για σας στο δεύτερο μισό του πίνακα. Αν πιστεύετε πως μία απόφαση είναι ιδιαίτερα σημαντική, σημειώστε το.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 1.2

Τρεις επιλογές που διαμορφώνουν το μέλλον μας

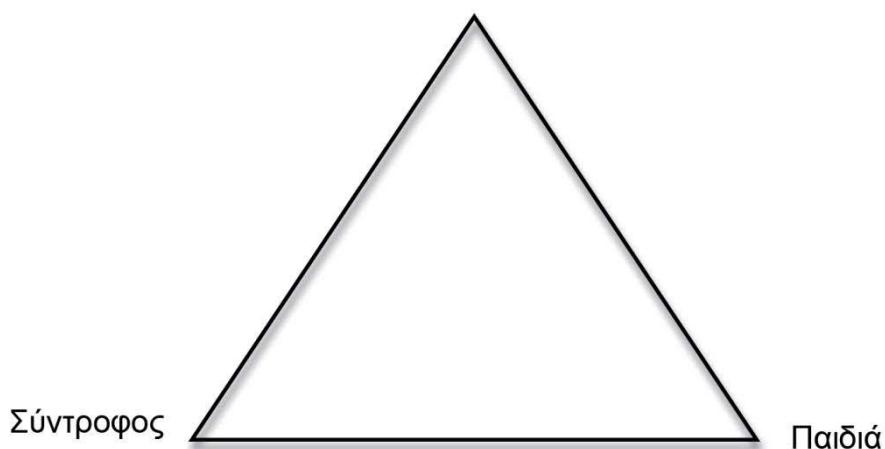
1. Ποιες επιλογές μας προσφέρουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

“Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν ...” (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1950), Άρθρο 5)

“Κάθε πρόσωπο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κερδίζει τη ζωή του με εργασία που αναλαμβάνει ελεύθερα, να έχει τη δυνατότητα να κερδίζει τη ζωή του με εργασία που αναλαμβάνει ελεύθερα.” (Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, (1996), Μέρος 1, No. 1)

“Από τη στιγμή που θα φθάσουν σε ηλικία γάμου, ο άνδρας και η γυναίκα, χωρίς κανένα περιορισμό εξαιτίας της φυλής, της εθνικότητας ή της θρησκείας, έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια...” (Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1948), Άρθρο 16 (1))

Εργασία / Επάγγελμα

2. Τι επιλέγω προσωπικά; Ποιες επιλογές έκαναν οι γονείς μου;

Επιλογές για το μέλλον μας		Προσωπικές επιλογές	Επιλογές της μητέρας μου	Επιλογές του πατέρα μου
Και οι τρεις	Σύντροφος, παιδιά και εργασία			
Δύο από τους τρεις	Σύντροφος και παιδιά			
	Σύντροφος και εργασία			
	Εργασία και παιδιά			
Ένας από τους τρεις	Σύντροφος			
	Εργασία			
	Παιδιά			

Φυλλάδιο για τους μαθητές 1.3

Προσωπικά κριτήρια επιλογής εργασίας

1. Αν έχετε ήδη επιλέξει επάγγελμα, παρακαλώ αιτιολογήστε:

Η εργασία της επιλογής μου	Κύριοι λόγοι επιλογής εργασίας	Αρνητικά της εργασίας (αν υπάρχουν)

2. Αποδοχή ή απόρριψη προσφοράς εργασίας (προσομοίωση αγοράς εργασίας)

Η εργασία της επιλογής μου	Κύριοι λόγοι επιλογής εργασίας	Αρνητικά της εργασίας (αν υπάρχουν)

Φυλλάδιο για τους μαθητές 1.4

Παρακολουθώ και συνεργάζομαι με κάποιον επαγγελματία ενώρα εργασίας

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη φάση προετοιμασίας μιας παρακολούθησης ενός επαγγελματία ενώρα εργασίας και της συνεργασίας μαζί του. Προσαρμόστε το ή διευρύνετε το ανάλογα με τις ανάγκες της δραστηριότητας. Αν, για παράδειγμα, σκοπεύετε να γράψετε μια έκθεση που να την προσθέσετε στον φάκελο εργασίας σας, τότε οι βασικές ερωτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως οδηγοί για το πλαίσιο περιεχομένου.

Το ερωτηματολόγιο είναι το καλύτερο εργαλείο για να φτιάξουμε μια περιγραφή επαγγέλματος με σαφήνεια και λεπτομέρεια. Το ημερολόγιο είναι πιο κατάλληλο στην περίπτωση που θέλετε να καταγράψετε την προσωπική σας εμπειρία ή τα συναισθήματά σας όταν ασκείτε μια εργασία, όπως για παράδειγμα στη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

1. Τόπος εργασίας

- Με ποιον συνεργάζεστε; Ποιος εξαρτάται από τη δουλειά σας; Από ποιανού τη δουλειά εξαρτάστε;
- Ο χώρος εργασίας σας είναι σαν όλους τους άλλους στην ίδια δουλειά/κατηγορία δουλειάς με σας;
- ...

2. Προσωπική ευθύνη και συνθήκες εργασίας

- Ποια θέση έχετε στην εταιρία/γραφείο;
- Σε ποιον βαθμό αποφασίζετε εσείς για τα καθήκοντα σας; Αν αποφασίζετε εσείς, με ποιον τρόπο το κάνετε; Αν όχι, ποιος σας αναθέτει καθήκοντα;
- Περιγράψτε το είδος των ευθυνών που σας έχουν ανατεθεί.
- Σε ποιον βαθμό έχετε ελευθερία κινήσεων και διαχείρισης χρόνου; (ώρες εργασίας, ελεύθερος χρόνος, διακοπές).
- Πόσες ώρες εργάζεστε μια μέση ημέρα / την εβδομάδα;
- Εργάζεστε σε βάρδιες – τη νύχτα – τα σαββατοκύριακα;
- Τι εισόδημα περιμένω να μου προσφέρει αυτή η δουλειά; Υπάρχουν δημοσιευμένα δεδομένα; (Μπορεί αυτή η πληροφορία να σας χρειάζεται, υπάρχουν όμως πολλοί άνθρωποι που είναι απρόθυμοι να δώσουν στοιχεία για τα εισοδήματά τους, πράγμα που είναι κατανοητό. Σ' αυτή την περίπτωση καλό είναι να εξηγήσετε τους λόγους που σας ενδιαφέρει αυτή η ερώτηση και να ανακαλύψετε πόσες πληροφορίες είναι διατεθειμένος να σας δώσει εκείνος που δίνει τη συνέντευξη.)
- Η δουλειά σας συνδυάζεται με οικογένεια; Είναι δυνατόν να εργασθείτε με μειωμένο ωράριο (part time);
- ...

3. Καθήκοντα και δραστηριότητες

- Ποιες είναι οι βασικές απαιτήσεις της δουλειάς σας;
- Περιγράψτε μια συνηθισμένη μέρα/εβδομάδα στη δουλειά σας.

Συμμετέχουμε στη δημοκρατία

- Υπάρχουν κάποια ειδικά /ιδιαίτερα καθήκοντα στη δουλειά σας;
- ...

4. Απαιτήσεις εργασίας

- Τι πρέπει να κάνει καλά όποιος κάνει αυτή τη δουλειά; Τι δεν είναι απαραίτητο;
- Σε ποιο βαθμό απαιτείται εκπαίδευση;
- Απαιτούνται βασικές τεχνολογικές γνώσεις και δεξιότητες;
- Υπάρχει ανταγωνισμός στη δουλειά σας;

5. Επιλογή εργασίας, πρότερη εμπειρία

- Τι εκπαίδευση απαιτείται για την εργασία σας;
- Περιγράψτε την επαγγελματική σας ανάπτυξη.
- Θα συνιστούσατε την εργασία σας σε άλλους, στις μέρες μας;
- Ποιες ιδέες, επιθυμίες, προσδοκίες είχατε κατά νου όταν επιλέξατε την εργασία σας;
- Εκπληρώθηκαν οι επιθυμίες σας;
- Αν είχατε τη δυνατότητα, θα διαλέγατε πάλι αυτή τη δουλειά;

6. Προοπτική εργασίας

Προβλέψεις για το μέλλον μιας εργασίας και την εξέλιξή της θα πρέπει να διαβάζονται με προσοχή. Αξίζει, όμως, να προσπαθήσει κάποιος να βρει τι προβλέπεται για τη μελλοντική ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

- Πόσοι υποψήφιοι χρειάζονται για τη δουλειά αυτή σήμερα; Υπάρχει η δυνατότητα πρόβλεψης μελλοντικής εξέλιξης;
- Ποιες δεξιότητες και προσόντα θα απαιτηθούν από τους υποψήφιους στο μέλλον;
- Ποια είναι η ηλικιακή ομάδα και η διασπορά των φύλων στη δουλειά σας; (*Η απάντηση σ' αυτή την ερώτηση μπορεί να σας επιτρέψει να προβλέψετε τις ευκαιρίες εργασίας στα επόμενα χρόνια.*)
- ...

7. Έλεγχος άλλων πηγών πληροφόρησης

- Εθνικά ή τοπικά γραφεία εργασίας.
- Διαδίκτυο
- ...

Συμπέρασμα

Συνυπολογίζοντας όλες τις πληροφορίες που έλαβα, είναι το επάγγελμα που σπούδασα ελκυστική επιλογή για μένα;

Όποια κι αν είναι η απάντηση –ναι, όχι, δεν είμαι βέβαιος- ποιοι είναι οι λόγοι της απόφασής μου;

Τα κριτήρια που με οδήγησαν στην επιλογή μου αποδείχθηκε ότι ήταν βιώσιμα και σχετικά;

Είναι σαφές πως είναι ευχάριστο να απαντήσει κάποιος θετικά στις παραπάνω ερωτήσεις. Ακόμη, όμως, κι αν οι απαντήσεις σας είναι αρνητικές, τα αποτελέσματα έχουν μεγάλη σημασία για τη μελλοντική σας ανάπτυξη. Έχετε αποφύγει να επιλέξετε το λάθος επάγγελμα, εφ' όσον οι υποθέσεις και οι προσδοκίες σας αποδείχθηκαν λάθος, και καταλήγετε με μια πιο ξεκάθαρη ιδέα για τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόσετε όταν επιλέγετε ένα επάγγελμα.

Ευχαριστίες

Αν η έκθεσή σας διαβαστεί από άλλους (όπως γίνεται συνήθως), θα πρέπει να ευχαριστήσετε εκείνους που συμμετείχαν στη συνέντευξη και κάθε άλλον που σας βοήθησε.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.1

Η έννοια του διλήμματος

Τι είναι δίλημμα;

Δίλημμα είναι μια κατάσταση στην οποία αντιμετωπίζουμε δύο εναλλακτικές επιλογές και πρέπει να πάρουμε μια απόφαση. Κάθε πιθανή επιλογή, είτε έχει ανεπιθύμητες συνέπειες, είτε δε μπορούμε να τη δικαιολογήσουμε για σημαντικούς λόγους, όπως για παράδειγμα:

- Ηθικές ή θρησκευτικές υποχρεώσεις
- Απαιτήσεις του ρόλου μας (πώς περιμένουν οι άλλοι ότι θα φερθούμε, π.χ. ως εκπαιδευτικοί, μαθητές, αδέλφια, φίλοι, πρόεδροι)
- Νομικές προδιαγραφές (δικαιώματα και υποχρεώσεις)
- Προσωπικοί δεσμοί με την οικογένεια και τους φίλους
- Οικονομικοί λόγοι (ανάγκη για αποταμίευση, ευκαιρία για κέρδος)
- Πρακτικοί λόγοι (επιλογή ή απόρριψη μιας λύσης σε δύσκολο πρόβλημα)

Σε ένα δίλημμα, αντιμετωπίζουμε σύγκρουση δύο αρχών ή στόχων που είναι σημαντικοί για μας. Αντιμετωπίζουμε διλήμματα στην καθημερινότητά μας, αλλά και στην πολιτική. Οι πολιτικές αποφάσεις σχετίζονται συχνά με διλήμματα, και κάθε επιλογή έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες. Επομένως, πρέπει να λύνουμε ένα δίλημμα προσδιορίζοντας προτεραιότητες που κλίνουν προς έναν στόχο, παραβιάζοντας τον άλλον. Σε λίγες μόνο περιπτώσεις είναι δυνατόν να πετύχουμε συμβιβαστική λύση.

Μελέτες περίπτωσης

Η υπόσχεση της Λένας

Η Λένα είναι οκτώ χρονών. Είναι η καλύτερη αναρριχήτρια της γειτονιάς της, σκαρφαλώνει στα δέντρα και το λατρεύει. Μια μέρα έπεσε από ένα δέντρο, αλλά ευτυχώς δεν τραυματίστηκε. Ο πατέρας της, όμως, είδε το ατύχημα και ανησύχησε πολύ. Ζήτησε από τη Λένα να του υποσχεθεί πως δεν θα σκαρφαλώσει ξανά σε δέντρο. Η Λένα το υποσχέθηκε και μάλιστα έδωσαν τα χέρια για να επισφραγίσουν τη συμφωνία.

Το ίδιο απόγευμα, η Λένα συναντήθηκε με τις φίλες της. Η Πώλα, η καλύτερή της φίλη, ήταν καταστενοχωρημένη. Το γατάκι της είχε σκαρφαλώσει στο δέντρο, φοβόταν να κατέβει και ήταν ακόμη εκεί ψηλά. Υπήρχε κίνδυνος να πέσει, κάτι έπρεπε να γίνει, και γρήγορα. Όλα τα παιδιά ήξεραν πως η Λένα ήταν η καλύτερη αναρριχήτρια, και όταν Πώλα της ζήτησε να σώσει το γατάκι της, περίμεναν πως θα σκαρφαλώσει να το πιάσει.

Η Λένα όμως, θυμάται την υπόσχεση που έδωσε στον πατέρα της. Τι πρέπει να κάνει;

Το δίλημμα του φυλακισμένου

Δύο ύποπτοι έχουν συλληφθεί. Η αστυνομία δεν έχει στα χέρια της επαρκείς αποδείξεις εναντίον τους και τους κρατάει σε διαφορετικό κελί, ώστε να μη μπορούν να επικοινωνήσουν. Οι αστυνομικοί επισκέπτονται τον καθένα ξεχωριστά, προσφέροντάς τους την ίδια συμφωνία. Αν ο ένας καταθέσει ώστε να καταδικαστεί ο άλλος (αν τον προδώσει) και ο άλλος δε μιλήσει (συνεργαστεί με αυτόν που θα καταθέσει), αυτός που πρόδωσε θα ελευθερωθεί και ο συνένοχός του θα καταδικαστεί σε 10ετή φυλάκιση. Αν κανείς τους δε μιλήσει, θα καταδικαστούν στην ελάχιστη προβλεπόμενη ποινή, 6 μήνες φυλάκιση. Αν και οι δύο προδώσουν ο ένας τον άλλο, κάθε ένας θα καταδικαστεί σε φυλάκιση 5 ετών. Κάθε φυλακισμένος πρέπει να διαλέξει ανάμεσα στο να καταδώσει τον άλλον ή να παραμείνει σιωπηλός. Οι αστυνομικοί υπόσχονται και στους δύο πως ο άλλος δε θα μάθει για την κατάθεση πριν το τέλος της έρευνας. Πώς θα πρέπει να συμπεριφερθούν οι φυλακισμένοι;

(Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Prisoner's_dilemma)

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.2

Εργαλείο ανάλυσης και επίλυσης διλημμάτων

Πρόκειται για εργαλείο, όχι για λίστα ελέγχου. Δεν ταιριάζουν όλες οι ερωτήσεις σε κάθε υπόθεση. Θα πρέπει να επιλέξετε τις ερωτήσεις που ταιριάζουν στο δίλημμα που επεξεργάζεστε. Είναι προτιμότερο να σκεφθείτε σε βάθος και με προσοχή κάποιες από τις ερωτήσεις, παρά να τις ελέγξετε όλες.

1. Συγκέντρωσε πληροφορίες.

- Ποιος εμπλέκεται;
- Τι θέλει; (Ποια είναι τα δικαιώματά του, οι ανάγκες του, οι στόχοι και τα ενδιαφέροντά του;)
- Ποιον ρόλο έχει ο καθένας;
- Ποιο είναι το πρόβλημα / δίλημμα;
- Πώς σχετίζεται αυτή η υπόθεση μ' εμένα;
- Τι προβλέπει η νομοθεσία; (Πρέπει να λάβω υπόψη μου κάποιες προβλέψεις του νόμου ή κανόνες;)
- Τι δεν γνωρίζουμε; - τι δεν κατανοούμε;
- Πόση προσπάθεια απαιτεί η αναζήτηση των πληροφοριών που λείπουν;

2. Λάβε υπόψη σου τις συνέπειες

- Υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές;
- Τι επίδραση έχει κάθε μία από τις επιλογές αυτές, και για ποιον; (Στους άλλους που σχετίζονται άμεσα, σε άλλους ανθρώπους που ζουν σήμερα ή στο μέλλον, εδώ ή κάπου αλλού.)
- ...

3. Προσδιόρισε τις προτεραιότητές σου.

Ποια κριτήρια θεωρώ πιο σπουδαία, ώστε να με καθοδηγήσουν στην απόφασή μου; Για παράδειγμα:

- Σε ποιο βαθμό κατανοώ τις συνέπειες της απόφασής μου;
- Ποιες ηθικές ή θρησκευτικές αρχές λαμβάνω υπόψη;
- Τι είναι νόμιμο; - τι είναι παράνομο;
- Τι περιμένω να δεχθούν οι άλλοι - και αντίστροφα; (Θα δεχόμουν την απόφαση αν ήμουν ο αποδέκτης της;)
- Τι είναι πιο λειτουργικό; (Επίλυση του προβλήματος, οικονομικοί παράγοντες)
- Ποια είναι τα επιθυμητά και ανεπιθύμητα, μακροπρόθεσμα αποτελέσματα ή οι παρενέργειες;
- Είναι μη αναστρέψιμη η απόφασή μου (μέχρι ποιου σημείου;) ή μπορεί να βελτιωθεί αργότερα;
- ...

4. Αποφάσιση

- Πρέπει να επιλέξω έναν στόχο και να παραβιάσω έναν άλλο;
- Υπάρχει περίπτωση συμβιβασμού;
- Υπό τις παρούσες περιστάσεις, τι μου υπαγορεύει η διαίσθησή μου; Με ποια απόφαση ταυτίζομαι περισσότερο;

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.3

Τι απόφαση παίρνετε; Ιστορίες με διλήμματα

1. Δεν είναι δικά μου τα σκουπίδια

Τα σκουπίδια έχουν γίνει μεγάλο θέμα στο σχολείο σας. Έχουν γίνει συζητήσεις, κάποιες τάξεις έχουν ορίσει κανόνες, τους έχουν αναρτήσει σε έναν μεγάλο πίνακα και τους έχουν υπογράψει πανηγυρικά – θέλουμε το σχολείο μας καθαρό, φιλικό, και θα πετάμε τα σκουπίδια μας σε έναν από τους μεγάλους κάδους που υπάρχουν στον χώρο. Έχετε πάρει την πρωτοβουλία αυτή στα σοβαρά, γιατί δεν θέλετε να μαζεύετε τις βρωμιές και τα σκουπίδια των άλλων.

Στη διάρκεια του διαλείμματος, βλέπετε δίπλα από τον άδειο κάδο ένα σωρό από σακούλες, φλούδια, μια μισοφαγωμένη τυρόπιττα. Στην περιοχή βρίσκονται πολλοί μαθητές και μαθήτριες, αλλά δεν ξέρετε αν έχουν σχέση με τα πεταμένα σκουπίδια. Τι κάνετε; Μαζεύετε τα σκουπίδια ή τα αφήνετε;

2. Ο καλύτερός μου φίλος – το "βαπτοράκι"

Ο καλύτερός σας φίλος είναι ύποπτος για διακίνηση ναρκωτικών στον χώρο του σχολείου. Ξέρετε πως οι υποψίες είναι σωστές. Ο διευθυντής του σχολείου ασχολείται σοβαρά με το θέμα, θέλει να προστατεύσει τους μαθητές, και ιδιαίτερα τους μικρότερους. Δεν θέλει σε καμιά περίπτωση να γίνει γνωστό το ζήτημα. Ξέρει πως είστε φίλοι και σας καλεί στο γραφείο του.

Αν του πείτε αυτά που ξέρετε για την υπόθεση, ο φίλος σας θα αποβληθεί από το σχολείο και πιθανώς θα έρθει αντιμέτωπος με τη δικαιοσύνη. Αν δεν δώσετε στοιχεία, παραβαίνετε τον νόμο και πιθανώς να έχετε εσείς μπλεξίματα. Σ' αυτή την περίπτωση, δεν υπάρχει συμβιβασμός. Ή θα πείτε στον διευθυντή όσα γνωρίζετε ή θα κρατήσετε το στόμα σας κλειστό.

Η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο περίπλοκη, διότι δεν ξέρετε τι θα κάνει ο φίλος σας. Θα σωπάσει ή θα ομολογήσει αν του προτείνουν μειωμένη ποινή;

3. Η φίλη μου θέλει να προλάβει το τρένο

Είναι 6 η ώρα το πρωί, χειμώνας. Έχετε πάρει δίπλωμα οδήγησης εδώ και τρεις μήνες, αλλά δεν αισθάνεστε άνετα ακόμη στον δρόμο. Πηγαίνετε τη φίλη σας στο σταθμό του τρένου. Πριν ξεκινήσετε, καθαρίσατε τον πάγο από το παρμπρίζ, και στη συνέχεια ανακαλύψατε πως έπρεπε να βάλετε βενζίνη και σταματήσατε στο βενζινάδικο.

Έχετε αργήσει. Ο σταθμός απέχει 3 χιλιόμετρα και το τρένο της φίλης σας φεύγει σε 10 λεπτά, πρέπει να πάρει και εισιτήριο.

Το όριο ταχύτητας σε όλη την πόλη είναι 50 χιλιόμετρα την ώρα. Όσο βλέπετε μπροστά σας, ο δρόμος είναι άδειος. «Αργήσαμε, πάτα το λίγο», λέει η φίλη σας. Τι θα κάνετε;

4. Ποιες μπανάνες να αγοράσω;

Θέλετε να αγοράσετε φρούτα στο σούπερ-μάρκετ. Υπάρχουν δύο είδη μπανάνες, και τα δύο φαίνονται πρώτης ποιότητας –είναι ώριμες και σε καλή κατάσταση. Το ένα είναι λίγο φθηνότερο από το άλλο. Το πιο ακριβό, έχει αυτοκόλλητο «δίκαιου εμπορίου» (fair trade), και το φυλλάδιο στο ράφι σας πληροφορεί πως ένα ποσοστό από τα χρήματα που θα πληρώσετε θα αποδοθεί άμεσα για την ενίσχυση μικρών καλλιεργητών μπανάνας στο εξωτερικό. Χρειάζονται κεφάλαιο για να αναπτύξουν τις φυτείες τους, πολύ μικρό κεφάλαιο για τα ελληνικά μέτρα. Ποιες μπανάνες θα αγοράσετε;

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.4

Φύλλο καταγραφής συζητήσεων για τις διλημματικές υποθέσεις

(Βασισμένο στο φυλλάδιο για τους μαθητές 2.3)

Ιστορία Νο 1: Δεν είναι τα σκουπίδια μου	
Εναλλακτικές λύσεις	Απόφαση και αιτιολόγηση
Βάζετε τα σκουπίδια στον κάδο	
ή	
Αφήνετε τα σκουπίδια στο πάτωμα	
ή	
... ;	
Ιστορία Νο. 2: Ο καλύτερός μου φίλος – το “βαπτοράκι”	
Εναλλακτικές λύσεις	Απόφαση και αιτιολόγηση
Λέω στον Διευθυντή όσα γνωρίζω	
ή	
Δεν λέω τίποτα	
ή	
... ;	
Ιστορία Νο. 3: Η φίλη μου θέλει να προλάβει το τρένο	
Εναλλακτικές λύσεις	Απόφαση και αιτιολόγηση
Κρατάω το όριο των 50 χιλιομέτρων/ώρα	
ή	
Οδηγώ πιο γρήγορα	
ή	
... ;	

Ιστορία Νο. 4: Ποιες μπανάνες να αγοράσω;	
Εναλλακτικές λύσεις	Απόφαση και αιτιολόγηση
Αγοράζω τις φθηνές μπανάνες	
ή	
Αγοράζω τις ακριβότερες μπανάνες	
ή	
...	
Άλλο θέμα	
Εναλλακτικές λύσεις	Απόφαση και αιτιολόγηση
Άλλο θέμα	
Εναλλακτικές λύσεις	Απόφαση και αιτιολόγηση

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.5

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (10 Δεκεμβρίου 1948)

Προοίμιο

Επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρωπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίων δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας, που εξεγείρουν την ανθρωπινή συνείδηση, και η προοπτική ενός κόσμου όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από ένα καθεστώς δικαίου, ώστε ο άνθρωπος να μην αναγκάζεται να προσφεύγει, ως έσχατο καταφύγιο, στην εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στα έθνη.

Επειδή, με τον καταστατικό Χάρτη, οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξαν και πάλι την πίστη τους στα θεμελιακά δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία της ανθρωπινής προσωπικότητας, στην ισότητα δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, και διακήρυξαν πως είναι αποφασισμένοι να συντελέσουν στην κοινωνική πρόοδο και να δημιουργήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής στα πλαίσια μιας ευρύτερης ελευθερίας.

Επειδή τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν, σε συνεργασία με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, τον αποτελεσματικό σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιακών ελευθεριών σε όλο τον κόσμο.

Επειδή η ταυτότητα αντιλήψεων ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτές έχει εξαιρετική σημασία για να εκπληρωθεί πέρα ως πέρα αυτή η υποχρέωση,

Η Γενική Συνέλευση

Διακηρύσσει ότι η παρούσα Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αποτελεί το κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη, έτσι ώστε κάθε άτομο και κάθε όργανο της κοινωνίας, με τη Διακήρυξη αυτή διαρκώς στη σκέψη, να καταβάλει, με τη διδασκαλία και την παιδεία, κάθε προσπάθεια για να αναπτυχθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών αυτών, και να εξασφαλιστεί προοδευτικά, με εσωτερικά και διεθνή μέσα, η παγκόσμια και αποτελεσματική εφαρμογή τους, τόσο ανάμεσα στους λαούς των ίδιων των κρατών μελών όσο και ανάμεσα στους πληθυσμούς χωρών που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους.

Άρθρο 1

"Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προϊκισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης.

Άρθρο 2

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Δεν θα μπορεί ακόμα να γίνεται καμία διάκριση εξαιτίας του πολιτικού, νομικού ή διεθνούς καθεστώτος της χώρας από την οποία προέρχεται κανείς, είτε πρόκειται για χώρα ή εδαφική περιοχή ανεξάρτητη, υπό κηδεμονία ή υπεξουσία, ή που βρίσκεται υπό οποιονδήποτε άλλον περιορισμό κυριαρχίας.

Άρθρο 3

Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια.

Άρθρο 4

Κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό καθεστώς δουλείας, ολικής ή μερικής. Η δουλεία και το δουλεμπόριο υπό οποιαδήποτε μορφή απαγορεύονται.

Άρθρο 5

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική.

Άρθρο 6

Καθένας, όπου και αν βρίσκεται, έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής του προσωπικότητας.

Άρθρο 7

"Όλοι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. "Όλοι έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία από κάθε διάκριση που θα παραβίαζε την παρούσα Διακήρυξη και από κάθε πρόκληση για μια τέτοια δυσμενή διάκριση.

Άρθρο 8

Καθένας έχει δικαίωμα να ασκεί αποτελεσματικά ένδικα μέσα στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια κατά των πράξεων που παραβιάζουν τα θεμελιακά δικαιώματα τα οποία του αναγνωρίζουν το Σύνταγμα και ο νόμος.

Άρθρο 9

Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα.

Άρθρο 10

Καθένας έχει δικαίωμα, με πλήρη ισότητα, να εκδικάζεται η υπόθεσή του δίκαια και δημόσια, από δικαστήριο ανεξάρτητο και αμερόληπτο, που θα αποφασίσει είτε για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του είτε, σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας, για το βάσιμο της κατηγορίας που στρέφεται εναντίον του.

Άρθρο 11

1. Κάθε κατηγορούμενος για ποινικό αδίκημα πρέπει να θεωρείται αθώος, ωστόσου διαπιστωθεί η ενοχή του σύμφωνα με τον νόμο, σε ποινική δίκη, κατά την οποία θα του έχουν εξασφαλιστεί όλες οι απαραίτητες για την υπεράσπισή του εγγυήσεις.
2. Κανείς δεν θα καταδικάζεται για πράξεις ή παραλείψεις που, κατά τον χρόνο που τελέστηκαν, δεν συνιστούσαν αξιόποιο αδίκημα κατά το εσωτερικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης, δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που ίσχυε κατά τον χρόνο που τελέστηκε η αξιόποιη πράξη.

Άρθρο 12

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους.

Άρθρο 13

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα και να εκλέγει τον τόπο της διαμονής του στο εσωτερικό ενός κράτους.
2. Καθένας έχει το δικαίωμα να εγκαταλείπει οποιαδήποτε χώρα, ακόμα και τη δική του, και να επιστρέψει σε αυτήν.

Άρθρο 14

1. Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες.
2. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί κανείς να το επικαλεστεί, σε περίπτωση δίωξης για πραγματικό αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ή για ενέργειες αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές του ΟΗΕ.

Άρθρο 15

1. Καθένας έχει το δικαίωμα μιας ιθαγένειας.
2. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί αυθαίρετα την ιθαγένειά του ούτε το δικαίωμα να αλλάξει ιθαγένεια.

Άρθρο 16

1. Από τη στιγμή που θα φθάσουν σε ηλικία γάμου, ο άνδρας και η γυναίκα, χωρίς κανένα περιορισμό εξαιτίας της φυλής, της εθνικότητας ή της θρησκείας, έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια. Και οι δύο έχουν ίσα δικαιώματα ως προς τον γάμο, κατά τη διάρκεια του γάμου και κατά τη διάλυσή του.
2. Γάμος δεν μπορεί να συναφθεί παρά μόνο με ελεύθερη και πλήρη συναίνεση των μελλονύμφων.
3. Η οικογένεια είναι το φυσικό και το βασικό στοιχείο της κοινωνίας και έχει το δικαίωμα προστασίας από την κοινωνία και το κράτος.

Άρθρο 17

1. Κάθε άτομο, μόνο του ή με άλλους μαζί, έχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.
2. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί αυθαίρετα την ιδιοκτησία του.

Άρθρο 18

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή της θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών.

Άρθρο 19

Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.

Άρθρο 20

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς.
2. Κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να συμμετέχει σε ορισμένο σωματείο.

Άρθρο 21

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του, άμεσα ή έμμεσα, με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους.
2. Καθένας έχει το δικαίωμα να γίνεται δεκτός, υπό ίσους όρους, στις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας του.
3. Η λαϊκή θέληση είναι το θεμέλιο της κρατικής εξουσίας. Η θέληση αυτή πρέπει να εκφράζεται με τίμιες εκλογές, οι οποίες πρέπει να διεξάγονται περιοδικά, με καθολική, ίση και μυστική ψηφοφορία, ή με αντίστοιχη διαδικασία που να εξασφαλίζει την ελευθερία της εκλογής.

Άρθρο 22

Κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας. Η κοινωνία, με την εθνική πρωτοβουλία και τη διεθνή συνεργασία, ανάλογα πάντα με την οργάνωση και τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους, έχει χρέος να του εξασφαλίσει την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Άρθρο 23

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται και να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, να έχει δίκαιες και ικανοποιητικές συνθήκες δουλειάς και να προστατεύεται από την ανεργία.
2. Όλοι, χωρίς καμία διάκριση, έχουν το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία.
3. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα δίκαιης και ικανοποιητικής αμοιβής, που να εξασφαλίζει σε αυτόν και την οικογένειά του συνθήκες ζωής άξιες στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η αμοιβή της εργασίας, αν υπάρχει, πρέπει να συμπληρώνεται με άλλα μέσα κοινωνικής προστασίας.
4. Καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύει μαζί με άλλους συνδικάτα και να συμμετέχει σε συνδικάτα για την προάσπιση των συμφερόντων του.

Άρθρο 24

Καθένας έχει το δικαίωμα στην ανάπauση, σε ελεύθερο χρόνο, και ιδιαίτερα, σε λογικό περιορισμό του χρόνου εργασίας και σε περιοδικές άδειες με πλήρεις αποδοχές.

Άρθρο 25

1. Καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένεια του υγεία και ευημερία, και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες. Έχει ακόμα δικαίωμα σε ασφάλιση για την ανεργία, την αρρώστια, την αναπηρία, τη χηρεία, τη γεροντική ηλικία, όπως και για όλες τις άλλες περιπτώσεις που στερείται

τα μέσα της συντήρησής του, εξαιτίας περιστάσεων ανεξαρτήτων της θέλησης του.

2. Η μητρότητα και η παιδική ηλικία έχουν δικαίωμα ειδικής μέριμνας και περίθαλψης. Όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα αν είναι νόμιμα ή εξώγαμα, απολαμβάνουν την ίδια κοινωνική προστασία.

Άρθρο 26

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται δωρεάν, τουλάχιστον στη στοιχειώδη και βασική βαθμίδα της. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να εξασφαλίζεται για όλους. Η πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία πρέπει να είναι ανοικτή σε όλους, υπό ίσους όρους, ανάλογα με τις ικανότητες τους.
2. Η εκπαίδευση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιακών ελευθεριών. Πρέπει να προάγει την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία ανάμεσα σε όλα τα έθνη και σε όλες τις φυλές και τις θρησκευτικές ομάδες, και να ευνοεί την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.
3. Οι γονείς έχουν, κατά προτεραιότητα, το δικαίωμα να επιλέγουν το είδος της παιδείας που θα δοθεί στα παιδιά τους.

Άρθρο 27

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στην πνευματική ζωή της κοινότητας, να χαίρεται τις καλές τέχνες και να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και στα αγαθά της.
2. Καθένας έχει το δικαίωμα να προστατεύονται τα ηθικά και υλικά συμφέροντά του που απορρέουν από κάθε είδους επιστημονική, λογοτεχνική ή καλλιτεχνική παραγωγή του.

Άρθρο 28

Καθένας έχει το δικαίωμα να επικρατεί μια κοινωνική και διεθνής τάξη, μέσα στην οποία τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη να μπορούν να πραγματώνονται σε όλη τους την έκταση.

Άρθρο 29

1. Το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα, μέσα στα πλαίσια της οποίας και μόνο είναι δυνατή η ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.
2. Στην άσκηση των δικαιωμάτων του και στην απόλαυση των ελευθεριών του κανείς δεν υπόκειται παρά μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από τους νόμους, με αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίζεται η αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και να ικανοποιούνται οι δίκαιες απαιτήσεις της ηθικής, της δημόσιας τάξης και του γενικού καλού, σε μια δημοκρατική κοινωνία.
3. Τα δικαιώματα αυτά και οι ελευθερίες δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκούνται αντίθετα προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 30

Καμιά διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να επιδίδεται σε ενέργειες ή να εκτελεί πράξεις που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εξαγγέλλονται σε αυτήν.

<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=grk>

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.6

Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου), όπως τροποποιήθηκε από τα Πρωτόκολλο υπ' αριθ. 11 συνοδευόμενη από τα Πρωτόκολλα υπ' αριθ. 1,4,6 (αποσπάσματα)²⁸

Ρώμη, 4 Νοεμβρίου 1950

Αι Συμβαλλόμεναι Κυβερνήσεις, μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης:

Έχουσαι υπ' όψιν την Παγκόσμιον Δήλωσιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ήν διεκήρυξεν η Γενική Συνέλευσις των Ηνωμένων Εθνών την 10ην Δεκεμβρίου 1948. Έχουσαι υπ' όψιν ότι η Δήλωσις αύτη τείνει εις την εξασφάλισην της αναγνωρίσεως και την παγκόσμιον και αποτελεσματικήν εφαρμογήν των δικαιωμάτων άτινα αναφέρονται εις αυτήν. Έχουσαι υπ' όψιν ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η πραγματοποίηση στενωτέρας ενότητος μεταξύ των Μελών αυτής, και ότι έν των μέσων προς επίτευξιν του σκοπού τούτου είναι η προάσπισης και η ανάπτυξης των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών. Επιβεβαιούσαι την βαθείαν αυτών προσήλωσιν εις τα θεμελιώδεις ταύτας ελευθερίας αίτινες αποτελούσι αυτό τούτο το βάθρον της δικαιοσύνης και της ειρήνης εν τω κόσμω και των οποίων η διατήρησης στηρίζεται ουσιαστικώς επί πολιτικού καθεστώτος αληθώς δημοκρατικού αφ' ενός και αφ' ετέρου, επί κοινής αντιλήψεως και κοινού σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου τα οποία διεκδικούν. Αποφασισμέναι όπως, ως Κυβερνήσεις Ευρωπαϊκών Κρατών εμπνεόμεναι υπό κοινών ιδεωδών και έχουσαι κοινήν κληρονομίαν πολιτικών παραδόσεων και ίδεωδών σεβασμού

της ελευθερίας και του επικρατεστέρου του δικαίου, λάβωσι τα πρώτα κατάλληλα μέτρα όπως διασφαλίσωσι την συλλογικήν εγγύησιν ωρισμένων, εκ των αναφερομένων εν τη Πλαγκοσμίῳ Δηλώσει, δικαιωμάτων.

Συνεφώνησαν τα ακόλουθα :

Άρθρο 1 - Υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν, εις όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των πρόσωπα, τα καθοριζόμενα εις το πρώτον μέρος της παρούσης Συμβάσεως δικαιώματα και ελευθερίας.

Τίτλος 1 - Δικαιώματα και Ελευθερίες

Άρθρο 2 - Το δικαίωμα στη ζωή

- Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωήν προστατεύεται υπό του νόμου. Εις ουδένα δύναται να επιβληθή εκ προθέσεως θάνατος, ειμή εις εκτέλεσιν θανατικής ποινής εκδίδομένης υπό δικαστηρίου εν περιπτώσει αδικήματος τιμωρουμένου υπό του νόμου δια της ποινής ταύτης.
- Ο θάνατος δεν θεωρείται ως επιβαλλόμενος κατά παράβασιν του άρθρου τούτου, εις ας περιπτώσεις θα επήρχετο συνεπεία χρήσεως βίας καταστάσης απολύτως αναγκαίας:
 - δια την υπεράσπισην οιουδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας.
 - δια την πραγματοποίησην νομίμου συλλήψεως ή προς παρεμπόδισιν αποδράσεως προσώπου νομίμως κρατουμένου.
 - δια την καταστολήν, συμφώνως τω νόμω, στάσεως ή ανταρσίας.

28. Παρατίθενται αποσπάματα της Σύμβασης στην επίσημη ελληνική μετάφραση, όπως αυτή ισχύει μέχρι σήμερα.

Άρθρο 3 - Απαγόρευση των βασανιστηρίων

Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.

Άρθρο 4 - Απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων

1. Ουδείς δύναται να κρατηθή εις δουλείαν ή ειλωτείαν.
2. Ουδείς δύναται να υποχρεωθή εις αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασίαν.
3. Δεν θεωρείται ως «αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» υπό την έννοιαν του παρόντος άρθρου:
 - α. πάσα εργασία ζητουμένη παρά προσώπου κρατουμένου συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 5 της παρούσης Συμβάσεως ή κατά την διάρκειαν της υπό όρους απολύσεώς του.
 - β. πάσα υπηρεσία στρατιωτικής φύσεως ή, εις την περίπτωσιν των εχόντων αντιρρήσεις συνειδήσεως εις τας χώρας όπου τούτο αναγνωρίζεται ως νόμιμον, πάσα άλλη υπηρεσία εις αντικατάστασιν της υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας.
 - γ. πάσα υπηρεσία ζητουμένη εις περίπτωσιν κρίσεων ή θεομηνιών, αι οποίαι απειλούν την ζωήν ή την ευδαιμονίαν του συνόλου.
 - δ. πάσα εργασία ή υπηρεσία απαρτίζουσα μέρος των τακτικών υποχρεώσεων του πολίτου.

Άρθρο 5 - Το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμήν εις τας ακολούθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:
 - α. εάν κρατήται κανονικώς κατόπιν καταδίκης υπό αρμοδίου δικαστηρίου.
 - β. εάν υπεβλήθη εις κανονικήν σύλληψιν ή κράτησιν λόγω ανυποταγής εις νόμιμον διαταγήν δικαστηρίου, ή εις εγγύησιν εκτελέσεως υποχρεώσεως οριζομένης υπό του νόμου.
 - γ. εάν συνελήφθη και κρατήται όπως οδηγηθή ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις την περίπτωσιν ευλόγου υπονοίας ότι διέπραξεν αδίκημα, ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξῃ αδίκημα ή δραπετεύση μετά την διάπραξιν τούτου.
 - δ. εάν πρόκεται περί νομίμου κρατήσεως ανηλίκου, αποφασισθείσης δια την επιτήρησιν της ανατροφής του, ή την νόμιμον κράτησιν του ίνα παραπεμφθή ενώπιον της αρμοδίας αρχής.
 - ε. εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ατόμων δυναμένων να μεταδώσωσι μεταδοτικήν ασθένειαν, φρενοβλαβούς, αλκοολικού, τοξικομανούς ή αλήτου.
 - σ.εάν πρόκεται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.
2. Παν συλληφθέν πρόσωπον δέον να πληροφορήται κατά το δυνατόν συντομώτερον και εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί, τους λόγους της συλλήψεώς του ως και πάσαν διατυπουμένην εναντίον του κατηγορίαν.
3. Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν, υπό τας προβλεπομένας εν παραγράφῳ 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας οφείλει να παραπεμφθή συντόμως ενώπιον δικαστού ή ετέρου δικαστικού λειτουργού νομίμως εντεταλμένου όπως εκτελή δικαστικά καθήκοντα, έχει δε το δικαίωμα να δικασθή εντός λογικής προθεσμίας ή απολυθή κατά την διαδικασίαν. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθή από εγγύησιν εξασφαλίζουσαν την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον.
4. Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προσθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξῃ την απόλυσί του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.
5. Παν πρόσωπον θύμα συλλήψεως ή κρατήσεως υπό συνθήκας αντιθέους προς τας ανωτέρω διατάξεις, έχει δικαίωμα επανορθώσεως.

Άρθρο 6 - Δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίσῃ είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. Η απόφασις δέον να εκδοθή δημοσίᾳ, η είσοδος όμως εις την αίθουσαν των συνεδριάσεων δύναται να απαγορευθή εις τον τύπον και το κοινόν καθ' όλην ή μέρος της διαρκείας της δίκης προς το συμφέρον της ηθικής, της δημοσίας τάξεως ή της εθνικής ασφαλείας εν δημοκρατική κοινωνίᾳ, όταν τούτο ενδείκνυται υπό των συμφερόντων των ανηλίκων ή της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων, ή εν τω κρινομένω υπό του Δικαστηρίου ως απολύτως αναγκαίου μέτρω, όταν υπό ειδικάς συνθήκας η δημοσιότης θα ηδύνατο να παραβλάψῃ τα συμφέροντα της δικαιοσύνης.
2. Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώον μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του.
3. Ειδικώτερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα :
 - α. όπως πληροφορηθή, εν τη βραχυτέρα προθεσμία εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερεία την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας.
 - β. όπως διαθέτη τον χρόνον και τας αναγκαίας ευκολίας προς προετοιμασίαν της υπερασπίσεώς του.
 - γ. όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την υπεράσπισήν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν ή δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πληρώσῃ συνήγορον, να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης.
 - δ. να εξετάσῃ ή ζητήσῃ όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτύχη την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας.
 - ε. να τύχη δωρεάν παραστάσεως διερμηνέως, εάν δεν εννοεί ή δεν ομιλεί τη χρησιμοποιούμενην εις το δικαστήριον γλώσσαν.

Άρθρο 7 - Μη επιβολή ποινής άνευ νόμου

1. Ουδείς δύναται να καταδικασθή δια πράξιν ή παράλειψιν η οποία, καθ' ην στιγμήν διεπράχθη, δεν απετέλει αδίκημα συμφώνως προς το εθνικόν ή διεθνές δίκαιον. Ούτε και επιβάλλεται βαρυτέρα ποινή από εκείνην η οποία επεβάλλετο κατά την στιγμήν της διαπράξεως του αδικήματος.
2. Το παρόν άρθρον δεν σκοπεί να επηρεάσῃ την δίκην και τιμωρίαν ατόμων ενόχων δια πράξεις ή παραλείψεις αι οποίαι καθ' ην στιγμήν διεπράχθησαν, ήσαν εγκληματικά συμφώνως προς τας αναγνωρίζομένας υπό των πολιτισμένων εθνών γενικάς αρχάς δικαίου.

Άρθρο 8 - Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.
2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξῃ επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.

Άρθρο 9 - Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

- Παν πρόσωπον δικαιούται εις την ελευθερίαν σκέψεως, συνείδησεως και θρησκείας, το δικαίωμα τούτο επάγεται την ελευθερίαν αλλαγής θρησκείας ή πεποιθήσεων, ως και την ελευθερίαν εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων μεμονωμένως, ή συλλογικώς δημοσίᾳ ή κατ' ιδίαν, δια της λατρείας, της παιδείας, και της ασκήσεως των θρησκευτικών καθηκόντων και τελετουργιών.
- Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν επιτρέπεται να αποτελέσῃ αντικείμενον ετέρων περιορισμών πέραν των προβλεπομένων υπό του νόμου και αποτελούντων αναγκαία μέτρα, εν δημοκρατική κοινωνίᾳ δια την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της δημοσίας τάξεως, υγείας και ηθικής, ή την προάσπισιν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 10 - Ελευθερία έκφρασης

- Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν εκφράσεως. Το δικαίωμα τούτο περιλαμβάνει την ελευθερίαν γνώμης ως και την ελευθερίαν λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών, άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρον δεν κωλύει τα Κράτη από του να υποβάλωσι τας επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεοράσεως εις κανονισμούς εκδόσεως αδειών λειτουργίας.
- Η άσκησις των ελευθεριών τούτων, συνεπαγομένων καθήκοντα και ευθύνας δύναται να υπαχθή εις ωρισμένας διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπομένους υπό του νόμου και αποτελούντας αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνίᾳ δια την εθνικήν ασφάλειαν, την εδαφικήν ακεραιότητα ή δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, την προστασίαν της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων των τρίτων, την παρεμπόδισιν της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή την διασφάλισιν του κύρους και αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.

Άρθρο 11 - Ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι

- Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και εις την ελευθερίαν συναιτερισμού συμπεριλαμβανομένου του δικαιωμάτος ιδρύσεως μετ' άλλων συνδικάτων και προσχωρήσεως εις συνδικάτα επί σκοπώ προασπίσεως των συμφερόντων του.
- Η άσκησις των δικαιωμάτων τούτων δεν επιτρέπεται να υπαχθή εις ετέρους περιορισμούς πέραν των υπό του νόμου προβλεπομένων και αποτελούντων αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνίᾳ, δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας και της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Το παρόν άρθρον δεν απαγορεύει την επιβολήν νομίμων περιορισμών εις την άσκησιν των δικαιωμάτων τούτων υπό μελών των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του Κράτους.

Άρθρο 12 - Δικαίωμα συνάψεως γάμου

Αμα τη συμπληρώσει ηλικίας γάμου, ο ανήρ και η γυνή έχουν το δικαίωμα να συνέρχωνται εις γάμον και ιδρύωσιν οικογένειαν συμφώνως προς τους διέποντας το δικαίωμα τούτο εθνικούς νόμους.

Άρθρο 13 - Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής

Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωρίζομενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.

Άρθρο 14 - Απαγόρευση των διακρίσεων

Η χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων

πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.

...

Πρώτο πρόσθετο πρωτόκολλο - Εις την Σύμβασιν περί προασπίσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών

Παρίσι, 20 Μαρτίου 1952

...

Άρθρον 1 - Προστασία της ιδιοκτησίας

Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνων προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.

Άρθρον 2 - Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Ουδείς δύναται να στερηθή του δικαιώματος όπως εκπαιδευθή. Παν Κράτος εν τη ασκήσει των αναλαμβανομένων υπ' αυτού καθηκόντων επί του πεδίου της μορφώσεως και της εκπαίδευσεως θα σέβεται το δικαίωμα των γονέων όπως εξασφαλίζωσι την μόρφωσιν και εκπαίδευσιν ταύτην συμφώνων προς τας ιδίας αυτών θρησκευτικάς και φιλοσοφικάς πεποιθήσεις.

Άρθρον 3 - Δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν όπως διενεργώσι, κατά λογικά διαστήματα, ελευθέρας μυστικάς εκλογάς, υπό συνθήκας επιτρεπούσας την ελευθέραν έκφρασιν της λαϊκής θελήσεως ως προς την εκλογήν του νομοθετικού σώματος.

...

Τέταρτο πρωτόκολλο - Στη Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών για την εξασφάλιση ορισμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών πέρα από όσα ήδη περιλαμβάνονται στη Σύμβαση και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής.²⁹

Στρασβούργο, 16 Σεπτεμβρίου 1963

...

Άρθρο 2 - Ελευθερία μετακίνησης

1. Οποιοσδήποτε βρίσκεται νομίμως στο έδαφος ενός Κράτους έχει το δικαίωμα να μετακινείται ελεύθερα εντός του εδάφους αυτού και να επιλέγει ελεύθερα σε αυτό τον τόπο διαμονής του.
2. Κάθε πρόσωπο είναι ελεύθερο να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της δικής του.

29. Το παρόν Πρωτόκολλο δεν δεσμεύει την Ελλάδα. Ανεπίσημη απόδοση στην ελληνική γλώσσα.

Συμμετέχουμε στη δημοκρατία

3. Η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων δεν υπόκειται σε άλλους περιορισμούς εκτός εκείνων που, προβλεπόμενοι από το νόμο, συνιστούν αναγκαία μέτρα, σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την εθνική και δημόσια ασφάλεια, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.
4. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παράγραφο 1 δύνανται επίσης, σε καθορισμένες περιοχές, να υπόκεινται σε περιορισμούς οι οποίοι, προβλεπόμενοι από το νόμο, δικαιολογούνται από το δημόσιο συμφέρον σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Άρθρο 3 - Απαγόρευση απέλασης υπηκόων

1. Κανείς δεν θα απελαύνεται, με βάση ατομικό ή συλλογικό μέτρο, από το έδαφος του Κράτους του οποίου είναι υπήκοος.
2. Κανείς θα στερείται του δικαιώματος εισόδου στο έδαφος του Κράτους του οποίου είναι υπήκοος.

Άρθρο 4 - Απαγόρευση ομαδικής απέλασης αλλοδαπών

Απαγορεύεται η ομαδική απέλαση αλλοδαπών.

...

Έκτο πρωτόκολλο - Στη Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών Σχετικά με την κατάργηση της ποινής του θανάτου

Στρασβούργο, 28 Απριλίου 1983

...

Άρθρο 1 - Κατάργηση της θανατικής ποινής

Η ποινή του θανάτου καταργείται. Κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί σε τέτοια ποινή, ούτε να εκτελεσθεί.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 3.1

Προγραμματισμός της ενότητας 3 «Ετερότητα και πλουραλισμός»

	Ατζέντα: διαπραγμάτευση με σκοπό τη δημιουργία κοινού ορισμού για το κοινό καλό	Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου (λεπτά)
Μάθημα 1	Ετερότητα ατομικών απόψεων: οι μαθητές προσδιορίζουν τις πολιτικές τους προτεραιότητες	
	1. Οι μαθητές προσδιορίζουν πολιτικούς στόχους.	25 λεπτά
	2. Οι μαθητές αναλύουν τις αποφάσεις τους.	15 λεπτά
Μάθημα 2	Πλουραλισμός: οι μαθητές ιδρύουν κόμματα ώστε να επιτύχουν τους στόχους τους	
	1. Οι μαθητές προσδιορίζουν τη φυσιογνωμία των κομμάτων τους.	15 λεπτά
	2. Δημόσια εκδήλωση: τα κόμματα παρουσιάζουν τη φυσιογνωμία τους.	10 λεπτά
	3. Σχόλιο του/της εκπαιδευτικού: η έννοια του κοινού καλού.	5 λεπτά
	4. Οι μαθητές διαπραγματεύονται στρατηγικές.	10 λεπτά
Μάθημα 3	Διαπραγματεύσεις: Είναι δυνατόν εμείς (ή η πλειοψηφία) να φτάσουμε σε συμφωνία για έναν πολιτικό στόχο (το κοινό καλό);	
	1. Οι μαθητές προσδιορίζουν τους στόχους τους.	10 λεπτά
	2. Οι μαθητές διαπραγματεύονται σε στρογγυλή τράπεζα.	30 λεπτά
Μάθημα 4	Αναστοχασμός	
	1. Οι μαθητές συζητούν για τις εμπειρίες τους.	20 λεπτά
	2. Τι θα κάνουμε στη συνέχεια; συζήτηση.	15 λεπτά
	3. Οι μαθητές δίνουν ανατροφοδότηση.	5 λεπτά

Φυλλάδιο για τους μαθητές 3.2

Συμμετοχή στη δημοκρατία - βασικοί κανόνες και αρχές

Συμμετοχή στη δημοκρατία σημαίνει συμμετοχή στη διαπραγμάτευση για το κοινό καλό

Στις δημοκρατίες, όλοι –άτομα ή ομάδες- μπορούν να συμμετάσχουν και να προωθήσουν τα συμφέροντα και τις ιδέες τους. Η τελική απόφαση μπορεί να μην ικανοποιεί απόλυτα τους αρχικούς μας στόχους, αλλά αν δε λάβουμε μέρος, κανείς δεν θα πληροφορηθεί για τα συμφέροντά μας.

Στις δημοκρατίες, οι αποφάσεις και οι λύσεις επιτυγχάνονται μέσα από αντιπαράθεση και ανταγωνισμούς συμφερόντων και ιδεών. Η συναίνεση επιτυγχάνεται με καλούς συμβιβασμούς τους οποίους μπορεί να αποδεχτούν όλα τα μέρη, ή η πλειοψηφία. Αυτή η απόφαση, προς το παρόν, μπορεί να θεωρηθεί ως ορισμός του **κοινού καλού**.

Η διαμάχη και ο πολιτικός ανταγωνισμός πυροδοτούν στοιχεία αντιπαράθεσης. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό, όλοι οι παράγοντες της πολιτικής αρένας να συμφωνήσουν σε ένα πλαίσιο κανόνων που να βασίζεται στην αρχή του αλληλοσεβασμού.

Βασικοί διαπραγματευτικοί κανόνες και αρχές, βασικές αντιπαραθέσεις στη δημοκρατία

1. Σαφήνεια και αλληλοσεβασμός:

«Διαφωνώ με αυτό που λες,
αλλά θα υπερασπίζομαι μέχρι θανάτου το δικαίωμά σου να το λες
Voltaire (1694-1778)

Δηλαδή, μεταχειρίζεσαι όσους έχουν διαφορετικά συμφέροντα και απόφεις ως αντιπάλους και όχι ως εχθρούς. Δεν πολεμάς, αλλά ασχολείσαι με κάτι που μοιάζει περισσότερο με αθλητική αναμέτρηση.

2. Τα ανθρώπινα δικαιώματα υπάρχουν για όλους

Τα ανθρώπινα δικαιώματα καθιερώνουν την αρχή της μη-βίας. Η πολιτική διαμάχη γίνεται με λέξεις, επιχειρήματα, ιδέες, γοητεία και εξυπνάδα.

3. Προθυμία για συμβιβασμό

-   Προσπάθησε να βρεις λύσεις στις οποίες να κερδίζουν όλοι.
-   Αν αυτό δεν είναι δυνατόν, εξασφάλισε ότι και οι δύο πλευρές βρίσκουν κάτι για να συμφωνήσουν.
-   Απόφυγε καταστάσεις που νικάει μόνο ο ένας, ανεξάρτητα ποιος νικάει και ποιος χάνει.

4. Συμβουλές διαπραγμάτευσης

Να έχεις μια ξεκάθαρη ιδέα του στόχου σου. Οι παίκτες που ξέρουν τι θέλουν, μπορεί να νικήσουν μόνο γι' αυτό τον λόγο.

Προσπάθησε να καταλάβεις τις απόψεις των άλλων. Εστίασε σε αυτά μπορείς να πετύχεις συμφωνία, παρά στα σημεία που διαφωνείς. Αναζήτησε κοινά συμφέροντα και ενδιαφέροντα, και στηρίξου σ' αυτά. Να είσαι, όμως, ξεκάθαρος στα σημεία που είναι σημαντικά για σένα. Μην δέχεσαι λύσεις που θεωρείς πως είναι άδικες ή αναποτελεσματικές, και μην τις προτείνεις στους άλλους.

Προσπάθησε να εστιάσεις σε θέματα που επιδέχονται διαπραγμάτευσης, ιδιαίτερα εκείνα που είναι μετρήσιμα ή υπολογίσιμα σε αριθμούς –για παράδειγμα την κατανομή πόρων, χρημάτων, γης ή χρόνου. Απόφυγε συζητήσεις για ζητήματα συλλογικών ταυτοτήτων (χρώμα, έθνος, καταγωγή).

Φυλλάδιο για τους μαθητές 3.3 Ίδρυση πολιτικού κόμματος

1. Σχέδιο ατζέντας

1. Εκλέξτε έναν πρόεδρο, έναν κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο, έναν χρονομέτρη και δύο γραμματείς (βλ. οδηγίες ρόλων παρακάτω).
2. Συμφωνήστε για την ημερήσια διάταξη, με ή χωρίς τροποποιήσεις (ψήφος πλειοψηφίας).
3. Για ποιον λόγο συγκεντρωθήκαμε:
 - Ποια είναι η πρώτη προτεραιότητά μου; Δήλωση από κάθε μέλος, χωρίς συζήτηση.
4. Προσδιορισμός της **πολιτικής φυσιογνωμίας** του κόμματός μας:
 - Ποια είναι η πολιτική μας άποψη; Θέλουμε να υιοθετήσουμε μία από τις τέσσερεις βασικές απόψεις; Βρισκόμαστε κάπου στο μέσον; Πρέπει να ορίσουμε νέα άποψη;
 - Ποια είναι τα βασικά ζητήματα που μας απασχολούν; Για παράδειγμα, ενδιαφερόμαστε ιδιαίτερα για συγκεκριμένες ομάδες; Προσδιορίζουμε κάποιο βασικό ζήτημα; Ποια είναι η εμβέλειά μας; Τοπική, εθνική, ευρωπαϊκή, παγκόσμια;
 - Πώς θα ονομάσουμε το κόμμα μας; Ποιο όνομα αντικατοπτρίζει τη φυσιογνωμία μας καλύτερα; (παρουσιάστε το όνομά σας στο θρανίο σας η στον τοίχο πίσω σας)
5. **Στόχοι:** ποια είναι η πρώτη μας προτεραιότητα; Έχουμε στόχους για το μέλλον;
6. **Στρατηγική:** πώς θα κερδίσουμε υποστήριξη;
 - Ποιος συμφωνεί με τους στόχους μας; Με τις απόψεις μας;
 - Σε τι είμαστε διατεθειμένοι να συμβιβαστούμε; Σε τι θα είμαστε ανυποχώρητοι;

2. Οδηγίες για τους ρόλους στην ομάδα

Πρόεδρος

Σε μια δημοκρατική κοινωνία, οργανισμοί όπως τα πολιτικά κόμματα, είναι απαραίτητο να λειτουργούν ως δημοκρατικές μικρο-κοινότητες (βλ. φυλλάδιο για τους μαθητές 3.1). Δικό σας καθήκον είναι να τηρείται η διαδικασία και να είναι σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα στη διάρκεια της συνάντησής σας, για παράδειγμα, ότι κάθε μέλος έχει ίσες ευκαιρίες να εκφράσει τη γνώμη του.

Είστε υπεύθυνος για την ατζέντα της συνάντησης. Αν η συζήτηση γίνει περίπλοκη διότι ασχολείστε με πολλά ζητήματα ταυτόχρονα, το διαχειρίζεστε και προτείνεται το θέμα με το οποίο θα ασχοληθείτε πρώτα.

Κυβερνητικός εκπρόσωπος και γραμματείς

Είστε οι "διαχειριστές της δημοσιότητας," που έχουν την ευθύνη για το «προϊόν» που ευαισθητοποιεί και «πουλάει» - όνομα του κόμματός σας, δηλώσεις για τον σκοπό ή τους στόχους σας. Δουλειά σας είναι να γίνετε κατανοητοί στους άλλους και η εμφάνισή σας να κάνει αίσθηση.

Θα παρουσιάσετε το κόμμα σε δημόσια εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στο μάθημα 3. Προσπαθήστε να απευθυνθείτε σε μαθητές που δεν είναι ακόμη μέλη του κόμματος και προσπαθήστε να κερδίσετε μέλη άλλων κομμάτων, ιδιαίτερα εκείνα που πιστεύετε πως είναι κοντά στις δικές σας απόψεις. Ρωτήστε τον/την εκπαιδευτικό πόσο χρόνο έχετε στη διάθεσή σας.

Η ομάδα πρέπει να υπολογίσει με ποιον τρόπο οι γραμματείς, και ίσως όλα τα μέλη του κόμματος, μπορούν να βοηθήσουν στην προώθησή του π.χ. δημιουργώντας ένα πόστερ ή ένα φυλλάδιο. Ρωτήστε τον/την εκπαιδευτικό τι υλικά διαθέτετε ή εξασφαλίστε τα μόνοι σας.

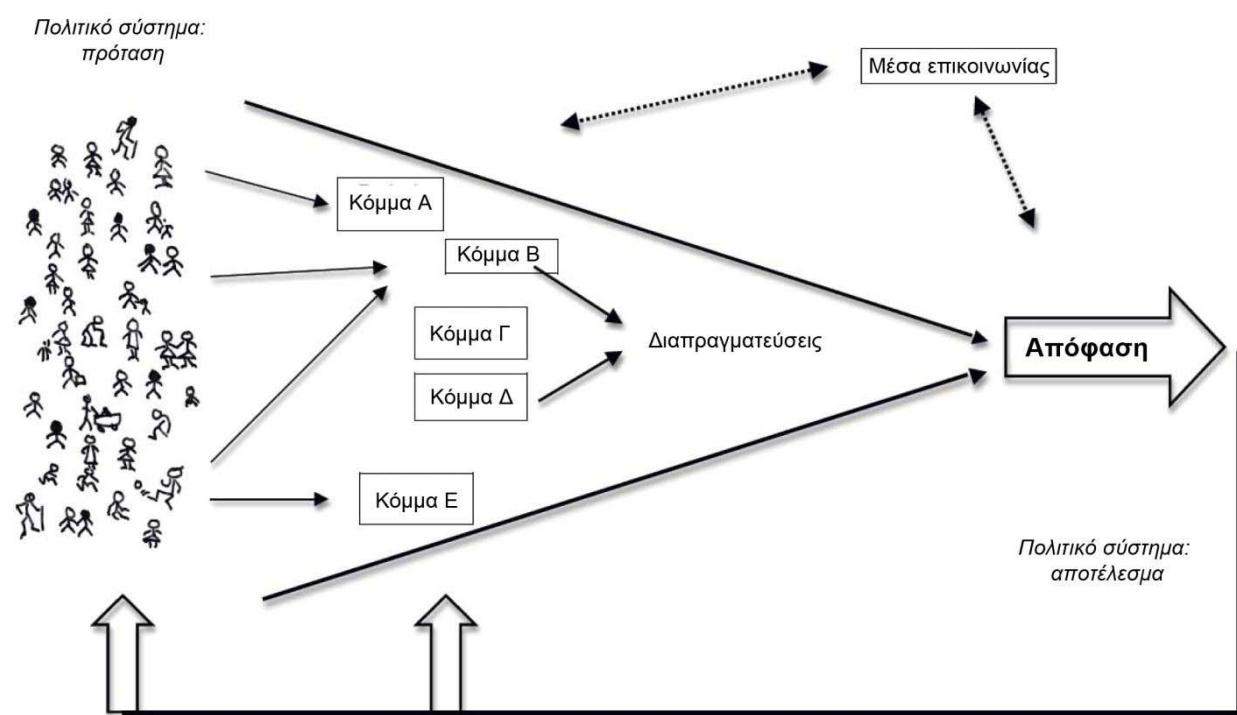
Διαχειριστής χρόνου

Ο πρόεδρος είναι «διαχειριστής της δημοκρατικότητας», εσείς είστε «διαχειριστές της αποτελεσματικότητας». Δικό σας καθήκον είναι να παρακολουθείτε τον χρόνο, ώστε να μη ξεπεράσει η ομάδα σας το χρονοδιάγραμμα.

Συμβουλές: πριν ξεκινήσετε, προτείνετε να προστεθεί το χρονοδιάγραμμα στην ημερήσια διάταξη. Αν η ομάδα σας ξεφεύγει στον χρόνο, πρέπει να παρέμβετε και να προτείνετε αναπροσαρμογή του σχεδίου σας. Τελικά, θα αποφασίσει η ομάδα, εσείς όμως θα προτείνετε τις λύσεις.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 3.4

Πώς διαχειρίζεται την ετερότητα και τον πλουραλισμό ένα δημοκρατικό πολιτικό σύστημα;

Μάθημα 1	Μάθημα 2	Μάθημα 3
Τα ότομα διατυπώνουν εντελώς διαφορετικούς στόχους και συμφέροντα.	Διαμεσολάβηση συμφερόντων με αντιπροσωπευτικούς κανόνες (κόμματα, λόμπι ή ΜΚΟ) ή με άμεσους κανόνες (δημοψήφισμα).	Το αποτέλεσμα είναι πολιτική απόφαση που επηρεάζει τα μέλη της κοινωνίας. Η αντίδρασή τους οδηγεί σε νέα ζητήματα.

Όλοι οι παίκτες συμφωνούν για το πλαίσιο κανόνων και αρχών:

- Αλληλοσεβασμός της προσωπικής αξιοπρέπειας
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Αποφυγή της βίας
- Ανταγωνισμός συμφερόντων και στόχων
- Προθυμία για συμβιβασμό
- Πλειοψηφία
- Το κοινό καλό είναι αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης, δεν προαποφασίζεται από κανέναν παίκτη.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 3.5

Η έννοια του κοινού καλού: η εγγύηση της δημοκρατίας και η δικτατορία

La multitude qui ne se réduit pas à l'unité est confusion; l'unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie.

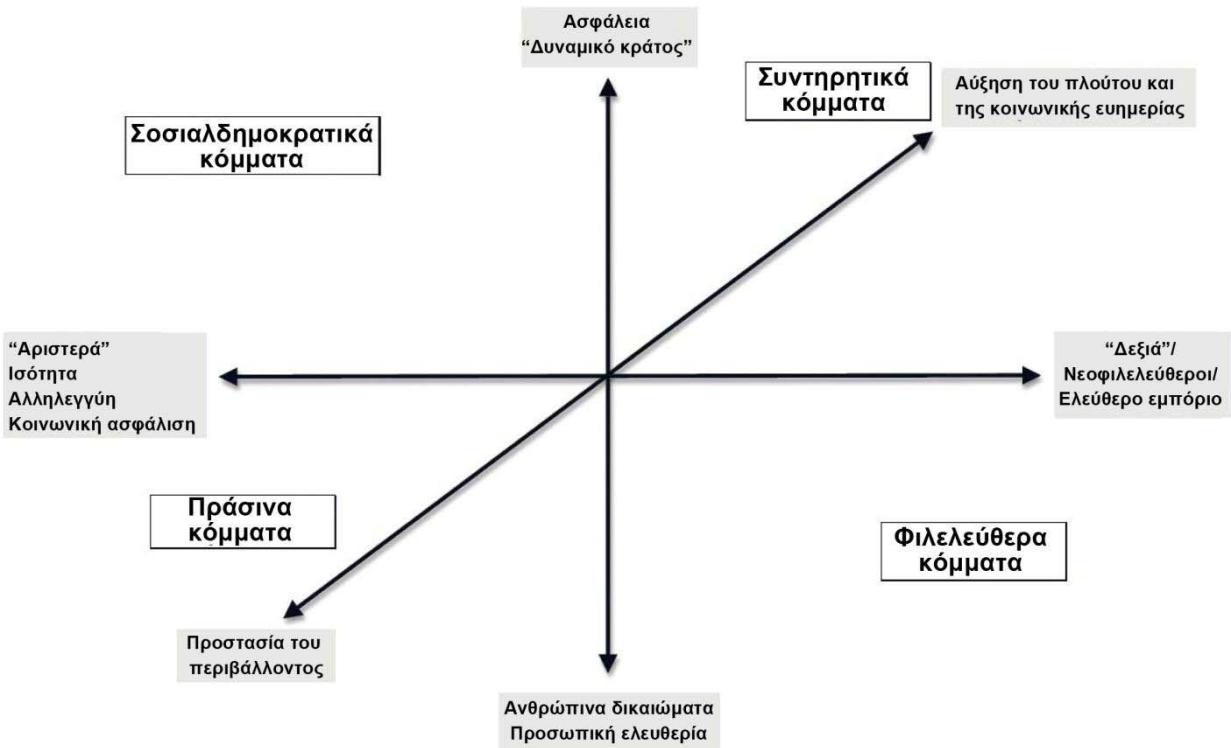
[Η ετερότητα που δε μπορεί να γίνει ενότητα είναι σύγχυση· η ενότητα που αγνοεί την ετερότητα είναι τυραννία.]

Blaise Pascal (1623-62)

Διαπραγμάτευση για το κοινό καλό στις πλουραλιστικές δημοκρατίες	Επιβολή του κοινού καλού με αυταρχική νομοθεσία και δικτατορία
<p>Στις πλουραλιστικές δημοκρατίες, το κοινό καλό είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης και συμφωνίας. Κανένας δε γνωρίζει το αποτέλεσμα από πριν (AB). Συχνά εφαρμόζεται δοκιμή και λάθος, οπότε οι αποφάσεις είναι δυνατόν, και κάποιες φορές πρέπει, να διορθώνονται. Η πολιτική είναι διαδικασία συλλογικής μάθησης μέσα από αντίξοες αντιπαραθέσεις. Στο τέλος, πρέπει να ληφθεί απόφαση.</p>	<p>Δ1: Το κοινό καλό προσδιορίζεται αντικειμενικά με επιφοίτηση ή επιστημονική ανάλυση (π.χ. Μαρξισμός-Λενινισμός). Μόνο η ελίτ που κυβερνά είναι ικανή να το προσδιορίσει (Δ2). Το κοινό καλό νομιμοποιεί κάθε μέσον, και βίᾳ, ώστε να υπερβεί κάθε αντίσταση και αντιπολίτευση. (X). Οι επικριτές του Δ1 ή του Δ2 κατηγορούνται ως εχθροί.</p>
<p>Στις πλουραλιστικές δημοκρατίες, οι ομάδες πρωθυΐου διαφορετικούς στόχους, συμφέροντα και αξίες (Στόχοι A και B). Κάθε ομάδα υποστηρίζει τους δικούς της στόχους ($\alpha_1, \alpha_2, \beta_1, \beta_2$), προσπαθώντας να επηρεάσει την τελική απόφαση υπέρ της (AAB; - BBA;). Ο πλουραλισμός επιφέρει συναγωνισμό και αντιθέσεις. Όταν τα μέσα επικοινωνίας είναι ελεύθερα, υποστηρίζουν τις έντονες αντιπαραθέσεις.</p>	<p>Στις δικτατορίες, οι ομάδες ή τα άτομα που πρωθυΐου εναλλακτικές λύσεις ή ασκούν κριτική, φιμώνονται (σύμβολο X). Το δικαίωμα της συμμετοχής παρέχεται μόνο στους υποστηρικτές του καθεστώτος. Τα μέσα επικοινωνίας λογοκρίνονται. Αυτός που κυβερνά αποφασίζει ποια προβλήματα, συμφέροντα ή στόχοι γίνονται δεκτά στην πολιτική ατζέντα.</p>
<p>Η αμφισβήτηση θεωρείται απαραίτητη και παραγωγική, ώστε να επιτευχθεί συμφωνία και συμβιβασμός. Οι αποφάσεις είναι ανοικτές σε κριτική αναθεώρηση.</p>	<p>Η συγκατάθεση επιβάλλεται και εκείνος που κυβερνά την προσδιορίζει εκ των προτέρων. Η αμφισβήτηση θεωρείται ότι καταστρέφει την αρμονία, και επομένως είναι επικίνδυνη, καθώς είναι δύσκολο να ελεγχθεί.</p>

Φυλλάδιο για τους μαθητές 3.6

Χάρτης κοινωνικών διασπάσεων και πολιτικών κομμάτων

Κάθε κοινωνία έχει κάποιες βασικές συστοιχίες συγκρούσεων που ονομάζονται "διασπάσεις".

Η διάσπαση σε Δεξιά και Αριστερά συμβαίνει σε όλες τις χώρες που έχουν ελεύθερο εμπόριο σύμφωνα με το καπιταλιστικό σύστημα. Αυτή η σύγκρουση παρατηρείται από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης, τον 19^ο αιώνα.

Οι άλλες δύο διασπάσεις είναι νεώτερες.

Η διάσπαση, περιβάλλον εναντίον οικονομικής ανάπτυξης, άρχισε να εμφανίζεται στη δεκαετία του 1970.

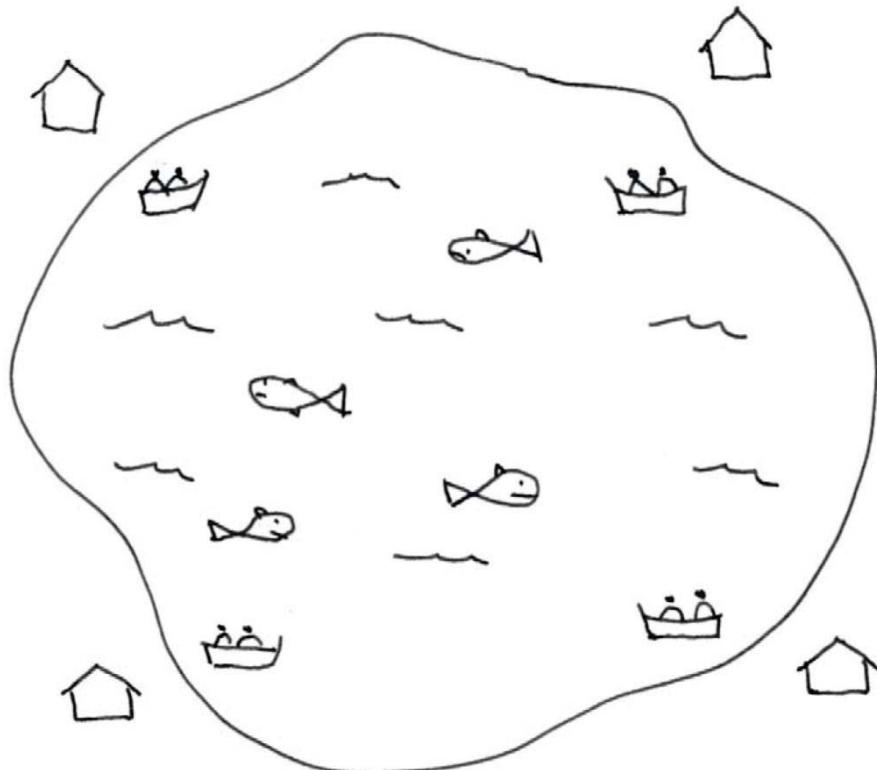
Η διάσπαση, οπαδοί του «ισχυρού κράτους» εναντίον των ατομικών δικαιωμάτων, ξαναήρθε στην επιφάνεια την εποχή του αγώνα κατά της τρομοκρατίας, μετά την 11^η Σεπτεμβρίου 2001.

Οι διασπάσεις απεικονίζονται στο σύστημα των πολιτικών κομμάτων, τα οποία εκπροσωπούν συμφέροντα κάποιων ομάδων και δίνουν προτεραιότητα σε συγκεκριμένες διασπάσεις.

Κάθε κοινωνία έχει ιδιαίτερη δομή διασπάσεων. Όσο περισσότερες διασπάσεις υπάρχουν σε μια κοινωνία, τόσο δυσκολότερο είναι να κυβερνηθεί.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 4.1

Υπόθεση εργασίας: η σύγκρουση στην κοινότητα των ψαράδων

I. Η κοινότητα των ψαράδων

Ας φανταστούμε μια μεγάλη λίμνη γεμάτη ψάρια. Στις ακτές της ζουν ψαράδες σε τέσσερα χωριά – η κοινότητα των ψαράδων. Κάθε χωριό στέλνει ένα πλήρωμα να ψαρέψει. Την κατάλληλη περίοδο, (από τον Απρίλιο ως τον Μάιο), οι ψαράδες δεν ψαρεύουν, ώστε να ανανεωθεί το απόθεμα των ψαριών. Την περίοδο αυτή, επισκευάζουν τα δίχτυα και τα καϊκια τους. Οι ψαράδες εξασφαλίζουν τα προς το ζην με τα ψάρια. Όταν δεν καταναλώνουν για τις ανάγκες της οικογένειάς τους, μπορούν να τα πουλήσουν στην κοντινή αγορά. Με αυτό το εισόδημα, οι ψαράδες τρέφουν, ντύνουν και φροντίζουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους. Το επίπεδο ζωής τους είναι ταπεινό, αλλά επαρκές.

II. Η σύγκρουση για την κακοδιαχείριση των πόρων

Τα τελευταία δύο με τρία χρόνια, ξέσπασε σοβαρή διαμάχη στην κοινότητα των ψαράδων. Κάποιοι ψαράδες αποπειράθηκαν να αυξήσουν το εισόδημά τους, ψαρεύοντας περισσότερο, με αποτέλεσμα να μειωθεί ο ρυθμός αναπαραγωγής των ψαριών και το απόθεμά τους να πέσει στο μισό μέσα σε τρία χρόνια. Η κοινότητα των ψαράδων αντιμετωπίζει μια σειρά από προβλήματα:

1. Τη μείωση των αποθεμάτων ψαριών, με κίνδυνο την παντελή εξάλειψή τους.
2. Τη μείωση της συνολικής παραγωγής ψαριών.
3. Την ψαλίδα ανάμεσα σε δύο πλούσια και δύο φτωχά χωριά (νικητές και ηττημένοι).
4. Τον κίνδυνο βίαιης σύγκρουσης ανάμεσα στα ψαροχώρια.

Πρόκειται για σύγκρουση σχετικά με την κακοδιαχείριση κάποιων κοινών πόρων, που, όπως φαίνεται, βασίζεται σε τρεις παράγοντες οι οποίοι αλληλοενισχύονται:

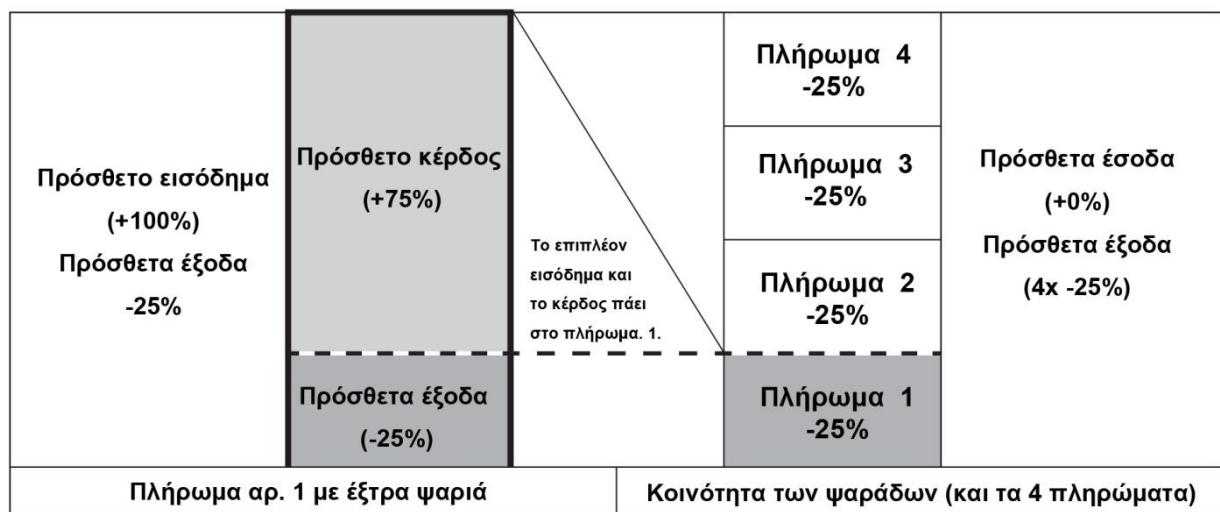
1. Υπάρχει κίνητρο που σπρώχνει τους ψαράδες να πιάνουν περισσότερα ψάρια.
2. Δεν υπάρχουν καθόλου κανόνες, οπότε οι ψαράδες μπορούν να κάνουν ότι θέλουν.
3. Τα πληρώματα των ψαράδων δεν έχουν επικοινωνία μεταξύ τους.

III. Ανάλυση της σύγκρουσης («διάγνωση»)

1. Το κίνητρο για την υπεραλίευση ψαριών

Κάθε ψαράς γνωρίζει ότι η κοινότητα στηρίζεται στα αποθέματα των ψαριών, οπότε ξέρει ότι χρειάζεται να μην ψαρεύει κατά την περίοδο της αναπαραγωγής των ψαριών.

Από την άλλη, κάθε ψαράς ξέρει εξίσου, πως αν το πλήρωμά του έπιανε ένα παραπάνω ψάρι, το απόθεμα των ψαριών δεν θα άλλαζε δραματικά. Θα αύξανε το εισόδημα του πληρώματος, ενώ το κόστος – η έγνοια για το απόθεμα των ψαριών – θα αντιμετωπίζοταν από το σύνολο της κοινότητας. Η άνιση κατανομή πρόσθετων εσόδων και εξόδων λειτουργεί προς όφελος των ψαράδων που ψαρεύουν περισσότερα ψάρια. Με αυτό το κίνητρο, μπορεί κάποιος να ψαρεύει μέχρι να ξεντληθούν τα ψάρια. Από την οπτική γωνιά κάθε ψαρά, φαίνεται λογικό να πιάνει περισσότερα ψάρια.

Ένα πλήρωμα πιάνει περισσότερα ψάρια: άνιση κατανομή πρόσθετου εισοδήματος, επιπλέον έξοδα και επιπλέον κέρδος για την κοινότητα των ψαράδων

Όλοι οι ψαράδες γνωρίζουν το κίνητρο αυτό, και έχουν πλήρη ενημέρωση για τις συνέπειες των πράξεων του καθενός. Είναι πιθανό να συμβεί το χειρότερο σενάριο – να κάνουν όλοι το ίδιο, να πιάσουν περισσότερα ψάρια. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να υπεραλιευθεί το απόθεμα ψαριών και να μην έχει τη δυνατότητα να πολλαπλασιαστεί πια. Τότε θα αρχίσει ένας φαύλος κύκλος, καθώς οι ψαράδες μπορούν να ισοφαρίσουν τη ζημιά που θα έχουν στο εισόδημά τους, αυξάνοντας το επίπεδο υπεραλίευσης.

2. Η απουσία κανόνων

Οι ψαράδες λειτουργούν έτσι, διότι δεν υπάρχουν καθόλου κανόνες –καμία καθοδήγηση, καμία ασφάλεια, κανένας κοινωνικός στόχος, καμία κύρωση. Όπως έχουν τα πράγματα, κάθε ψαράς μπορεί να κάνει κατά το κέφι του, και ότι ψαρεύει του ανήκει.

Με αυτές τις συνθήκες, η συμπεριφορά των ψαράδων δεν προκαλεί έκπληξη – παράλληλα, όμως, τα αποτελέσματά της στην κοινότητα και στο απόθεμα των ψαριών είναι καταστροφικά.

3. Η απουσία επικοινωνίας

Μέχρι τώρα, οι ψαράδες δεν έχουν συναντηθεί για να συζητήσουν την κατάσταση. Κάνουν ότι θεωρεί ο καθένας καλύτερο, και αντιδρούν στις αποφάσεις των άλλων πληρωμάτων.

4. Η επίδραση της κακής διαχείρισης των πόρων

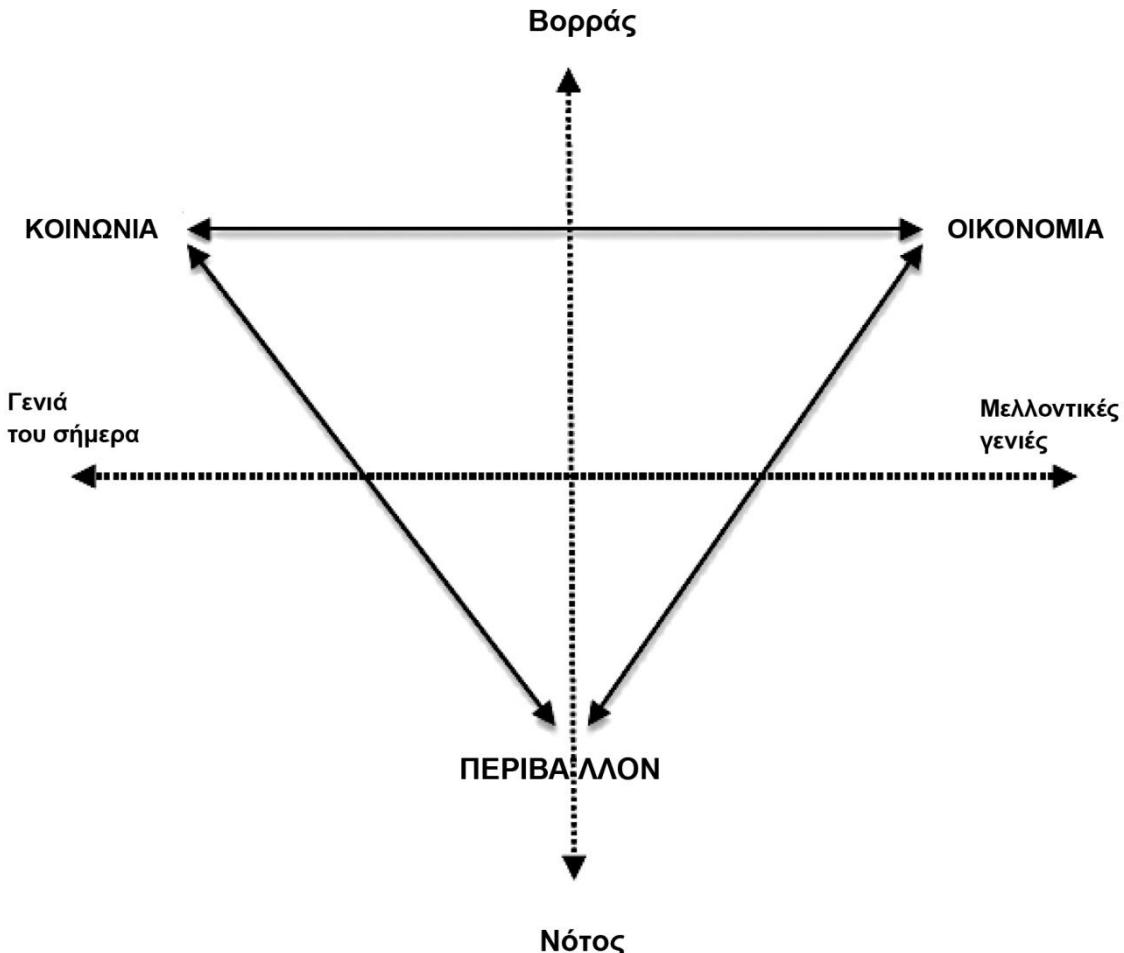
Το μοντέλο της βιωσιμότητας βοηθάει στον προσδιορισμό της ζημιάς που έγινε από την κακή διαχείριση των ψαράδων, και επιπρόσθετα, μπορεί να βοηθήσει να βρεθεί ένα μοντέλο εναλλακτικής πολιτικής (βλ. φυλλάδια για τους μαθητές 4.2 και 4.4).

IV. Διευθέτηση της σύγκρουσης

Όταν επιλέγεται μια «θεραπεία», θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η «διάγνωση».

Φυλλάδιο για τους μαθητές 4.2

Μοντέλο βιώσιμων στόχων

Πώς διαβάζεται το διάγραμμα

Αυτό το μοντέλο ενώνει τρεις στόχους βιωσιμότητας και τους τοποθετεί σε ιστορική και παγκόσμια διάσταση:

1. «Περιβάλλον»: προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των πόρων του
2. «Οικονομία»: οικονομική ανάπτυξη (παραγωγικότητα, απόδοση, πλούτος)
3. «Κοινωνία»: κοινωνική συνοχή, ισοκατανομή πλούτου

Τα διπλά βέλη υποδηλώνουν ότι οι στόχοι στους οποίους τείνουν μπορεί να αλληλο-υποστηριχτούν ή να αλληλο-αποκλειστούν.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 4.3

Εφαρμογή του μοντέλου βιωσιμότητας στο παιχνίδι του ψαρέματος:

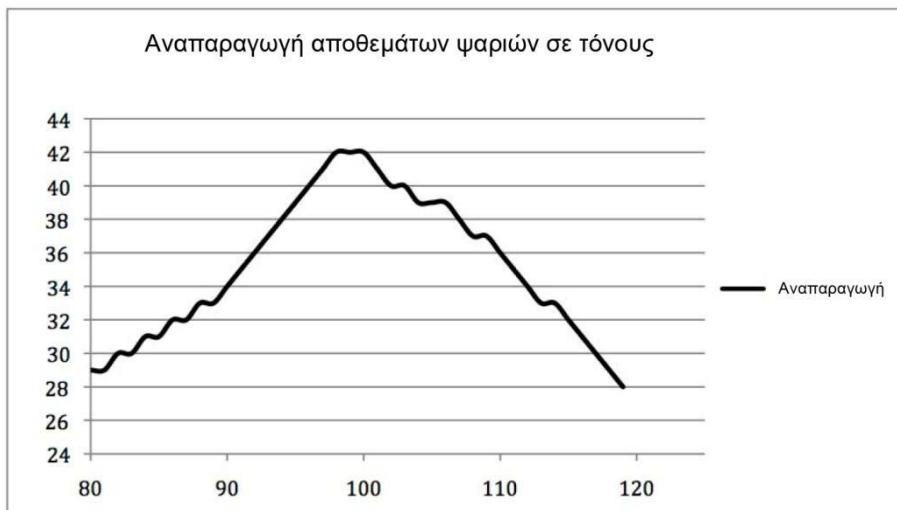
Πώς να «πιάσουμε όσα περισσότερα ψάρια μπορούμε»;

Στόχοι του μοντέλου βιωσιμότητας	Τι μπορούμε να πετύχουμε στο παιχνίδι του ψαρέματος
Οικονομία: Οικονομική ανάπτυξη, αύξηση της ευημερίας	
Κοινωνία: Κατανομή των αγαθών στην κοινότητα	
Περιβάλλον: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των πόρων του	
Μακροπρόθεσμη σταθερότητα: Κατάκτηση των βιώσιμων στόχων σήμερα και στο μέλλον	
...	

Φυλλάδιο για τους μαθητές 4.4

Ποια είναι η πιο κατάλληλη ισορροπία ανάμεσα στην αναπαραγωγή των ψαριών και στην αλίευσή τους;

Ο πληθυσμός των ψαριών αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα με τον αριθμό των ψαριών που υπάρχουν στη λίμνη μετά το τέλος της περιόδου αλιείας. Ποιο απόθεμα ψαριών δίνει τον μεγαλύτερο αριθμό νέων ψαριών; Η απάντηση σ' αυτή την ερώτηση δίνει το κλειδί για το τι σημαίνει αειφόρο ψάρεμα.

Άποθεμα στο τέλος της περιόδου	Αναπαραγωγή (παραγωγή νέων ψαριών)	Άποθεμα στην αρχή της νέας περιόδου
80	29	109
85	31	116
90	34	124
95	39	134
96	40	136
97	41	138
98	42	140
99	42	141
100	42	142
101	41	142
102	40	142
103	40	143
104	39	143
105	39	144
110	36	146
115	32	147

Ο πίνακας δείχνει την ανώτερη τιμή της δυνατότητας αναπαραγωγής νέων ψαριών. Οι τιμές αυτές είναι ιδανικές για βιώσιμη αλιεία.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 5.1

Προετοιμασία συνέδριου με θέμα ένα πλαίσιο κανόνων

Σχεδιασμός

Χρονικό πλαίσιο	Ατζέντα	Υλικά και πηγές
Μάθημα 1	Σχηματισμός ομάδων εργασίας. Κάθε ομάδα περιλαμβάνει ένα μέλος από κάθε ψαροχώρι.	Φυλλάδια 5.1, 5.2.
Μάθημα 1 Μάθημα 2	Οι ομάδες σχεδιάζουν ένα πλαίσιο κανόνων. Οι ομάδες προετοιμάζουν τις παρουσιάσεις τους. Τα μέλη της κοινότητας εγκρίνουν τους κανόνες διαδικασίας και ψηφίζουν για το συνέδριο.	Φυλλάδια 5.2, 5.4. Χαρτί σεμιναρίου, μαρκαδόροι.
Μάθημα 3	Ολομέλεια: Οι ομάδες παρουσιάζουν τα προσχέδιά τους. Τα μέλη της κοινότητας συγκρίνουν και κρίνουν το προσχέδιο του πλαισίου κανόνων. Τα μέλη της κοινότητας ανταλλάσσουν απόψεις για το ποιο πλαίσιο να προκρίνουν.	Φυλλάδιο 5.3.
Μάθημα 4 Το συνέδριο	Συνέδριο: Τα μέλη της κοινότητας παρουσιάζουν τις θέσεις τους για το μοντέλο της προτίμησής τους. Επιλέγουν με ψηφοφορία ένα πλαίσιο κανόνων. Υπογράφουν το πρωτότυπο κείμενο με το πλαίσιο. Αναστοχασμός Οι μαθητές συζητούν για τις εμπειρίες τους από τη δραστηριότητα.	Φυλλάδιο 5.4. Φύλλα Α4, στυλό, μαρκαδόροι.

Η χρησιμότητα του παιχνιδιού λήψης αποφάσεων

Η μέθοδος που εφαρμόστηκε στο παραπάνω σχεδιάγραμμα είναι παιχνίδι λήψης αποφάσεων. Οι λόγοι επιλογής αυτής της μεθόδου είναι οι παρακάτω.

Το παιχνίδι δρα ως μοντέλο. Απεικονίζει σημαντικά στοιχεία της πραγματικότητας και τα αναδεικνύει, χωρίς πολλές λεπτομέρειες. Όλα τα κράτη διαθέτουν κάποιου είδους βασικό πλαίσιο, ένα σύνταγμα που εμπειρίχει τους κανόνες λήψης αποφάσεων και διευθέτησης συγκρούσεων. Χωρίς τέτοιο πλαίσιο, τα μέλη της κοινότητας δεν θα είχαν υποστήριξη για να επιλύσουν τις διαφορές τους και θα κατέφευγαν στη βία.

Όταν κάποιος συμμετέχει στη δημοκρατία, ασκεί τα δικαιώματα που του παρέχει το σύνταγμα της χώρας του. Ο καλύτερος τρόπος να κατανοήσει τον τρόπο που λειτουργεί το πλαίσιο κανόνων και νόμων στη

χώρα του, είναι να δημιουργήσει ο ίδιος κάποιο παρόμοιο πλαίσιο. Αυτό το παιχνίδι δίνει αυτό τον στόχο στους παίκτες του.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 5.2

Βασικά ζητήματα που πρέπει να τεθούν σχετικά με το θεσμικό σχεδιασμό

Σχεδιάζοντας ένα πλαίσιο κανόνων, κάνουμε κάποιες βασικές επιλογές. Αποφασίζουμε ποιο μοντέλο διαχείρισης (λήψης αποφάσεων) προτιμούμε και ποιος είναι ο ιδιοκτήτης των ψαριών που ψαρεύονται. Μπορούμε να κάνουμε διαφορετικούς συνδυασμούς χρησιμοποιώντας αυτές τις βασικές δομές και να φτάσουμε σε πολύ διαφορετικές λύσεις.

Διαχείριση ιδιοκτησίας	Ιεραρχία (κρατική εξουσία)	Συνεργατικό δίκτυο
Ατομική ιδιοκτησία		
Δημόσια ιδιοκτησία		

Στους πίνακες που ακολουθούν, δίνονται περισσότερες πληροφορίες για τις διαφορετικές επιλογές.

1. Επιλογή μοντέλου διαχείρισης

Βασικός παράγοντας	Κράτος	Τοπικά δίκτυα
Βασικές έννοιες	Ισχύς και εξουσία	Προσωπικές σχέσεις, επικοινωνία και κοινά συμφέροντα
Σχεδιασμός αρχών του πλαισίου	Ιεραρχία (από πάνω προς τα κάτω)	Συνεταιρισμός (ισότητα, ίδιο επίπεδο)
Πλεονεκτήματα	Ειρήνη και Ασφάλεια Οι νόμοι επιτρέπουν ή απαγορεύουν συμπεριφορές των ανθρώπων Οι νόμοι επιβάλλονται αν παραβιαστούν	Υψηλή τεχνογνωσία και ευελιξία στη λύση προβλημάτων και την υπηρεσία των ανθρώπινων συμφερόντων Ελευθερία αυτοσχεδιασμού και γρήγορης αντιμετώπισης
Μειονεκτήματα και κίνδυνοι	Κίνδυνος κατάχρησης εξουσίας Έλλειψη ευελιξίας Χαμηλά κίνητρα για ατομική πρωτοβουλία	Η άσκηση βέτο μπορεί να μπλοκάρει αποφάσεις Αν σπάσουν οι κανόνες, είναι δύσκολο να επιβληθούν
Τρόποι αντιμετώπισης (θεραπεία)	Δημοκρατία και ανθρώπινα δικαιώματα Κανόνας δικαίου Έλεγχος και ισορροπία στο σύνταγμα	Ηθικές κυρώσεις Κουλτούρα υπευθυνότητας

2. Το ζήτημα της ιδιοκτησίας: σε ποιον ανήκει η ψαριά;

Δύο βασικές επιλογές και μερικά κριτήρια για σκέψη:

	Ατομική ιδιοκτησία	Δημόσια ιδιοκτησία
Κανόνες ιδιοκτησίας	<p>Κάθε ψαράς είναι ιδιοκτήτης της ψαριάς του.</p> <p>Μπορεί να τη χρησιμοποιήσει όπως επιθυμεί.</p>	<p>Κάθε ψαράς παραδίδει την ψαριά του σε εκπρόσωπο του δημοσίου.</p> <p>Τα ψάρια κατανέμονται στα μέλη της κοινότητας.</p>
Κίνητρο για τους ψαράδες		
Επίδραση στη συνολική παραγωγή ψαριών		
Επίδραση στο απόθεμα ψαριών		

3. Περισσότερα ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη στον σχεδιασμό δομών

- Θέλετε να προσδιορίσετε κάποιον στόχο που πρέπει να επιτευχθεί;
- Ποιος έχει την εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις;
- Θέλετε να υπάρχουν εργαλεία επιβολής κανόνων;
- Υπάρχει κίνδυνος κατάχρησης εξουσίας;
- ...

Φυλλάδιο για τους μαθητές 5.3
Σύγκριση πλαισίων κανόνων

Κριτήρια σύγκρισης	Το σχέδιό μας	Άλλα μοντέλα		
		Αρ. 1	Αρ. 2	Αρ. 3
A. Βασικά				
Ιεραρχία				
Δίκτυο				
Ατομική ιδιοκτησία				
Δημόσια ιδιοκτησία				
Σχόλια				
B. Κανόνες				
Στόχοι				
Εξουσία απόφασης				
Επιβολή κανόνων				
Κατάχρηση εξουσίας				
...				
Σχόλια				

Φυλλάδιο για τους μαθητές 5.4

Διαδικαστικοί κανόνες για το συνέδριο - προσχέδιο

Θέσπιση διαδικαστικών κανόνων

1. Η κοινότητα θεσπίζει προσχέδιο διαδικαστικών κανόνων με πλειοψηφία του 50% των ψήφων και πάνω.
2. Αν δεν προταθούν εναλλακτικές προτάσεις, θεσπίζονται με ομοφωνία. Κάθε εναλλακτική πρόταση, ψηφίζεται ξεχωριστά.

Προεδρεύων

3. Ένα μέλος της κοινότητας ψηφίζεται ως προεδρεύων. Μπορεί να συμμετέχει στην ψηφοφορία για το προσχέδιο πλαισίου, αλλά δε μπορεί να λειτουργήσει ως εκπρόσωπος (κανόνας αρ. 5).

Τελικές δηλώσεις προτίμησης

4. Τα μέλη της κοινότητας δηλώνουν την προτίμησή τους για το προσχέδιο μοντέλου με ανάταση της χειρός. Σχηματίζουν κόμματα, με τα οποία να προσπαθήσουν να επηρεάσουν υπέρ της προτίμησής τους.
5. Ένας εκπρόσωπος κάνει δήλωση υποστήριξης για το κόμμα του, σε χρόνο δύο λεπτών.
6. Κατά τη διαδικασία ψηφοφορίας, δεν επιτρέπονται περαιτέρω συζητήσεις.

Διαδικασία ψηφοφορίας

7. Ψηφοφορία: τα μέλη της κοινότητας προκρίνουν ένα προσχέδιο με ψηφοφορία. Όλες οι ψήφοι είναι ισότιμες. Τα μέλη ψηφίζουν με ανάταση της χειρός.
8. Απόφαση σε δύο γύρους: η ψηφοφορία γίνεται σε δύο γύρους.
 - 8.1 Πρώτος γύρος: τα μέλη της κοινότητας ψηφίζουν ένα από τα προσχέδια.
 - 8.2 Δεύτερος γύρος: τα δύο προσχέδια με τους περισσότερους ψήφους, τίθενται σε ψηφοφορία. Η κοινότητα εγκρίνει το προσχέδιο που πλειοψηφεί.
 - 8.3 Αν τα δύο προσχέδια ισοψηφήσουν, γίνεται συζήτηση και επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία.

Τεκμηρίωση και έγκριση

9. Ο γραμματέας του προσχεδίου σημειώνει τον τόπο και την ημερομηνία του συνεδρίου στο τέλος των κανόνων.
10. Όλα τα μέλη της κοινότητας υπογράφουν το κείμενο.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 5.5

Περίληψη: τι μαθαίνουμε με αυτά τα παιχνίδια;

1. Ανάπτυξη κοινότητας: αλληλουχία προβλημάτων και λύσεων

ΠΡΟΒΛΗΜΑ	ΛΥΣΗ
Πώς μπορούμε να επιβιώσουμε;	Πρέπει να στηριχτούμε στις φυσικές πηγές που διαθέτουμε – τα ψάρια.
Πώς μπορούμε να ξεπεράσουμε τη σύγκρουση σχετικά με την υπεραλίευση;	1. Χρειαζόμαστε την έννοια της βιωσιμότητας. 2. Χρειαζόμαστε ένα πλαίσιο κανόνων για να οργανώσουμε τη διαδικασία επικοινωνίας και λήψης αποφάσεων.
1. Πώς ορίζουμε τη βιωσιμότητα;	Χρειαζόμαστε ισορροπία ανάμεσα σε διαφορετικούς στόχους. Πρέπει να φαρεύουμε όσα ψάρια μπορεί να παρέχει η λίμνη χωρίς να εξαντληθεί το απόθεμά της, ώστε να διασφαλίσουμε σταθερότητα για το μέλλον. Πρέπει να μοιράζουμε ισόποσα την ψαριά μας.
2. Τι κανόνες χρειαζόμαστε;	Σχεδιάζοντας το πλαίσιο μας, πρέπει να επιλέξουμε ανάμεσα σε διαφορετικές αρχές – προτείνοντας έναν θεσμικό τρόπο ή αναπτύσσοντας ένα δίκτυο ισότιμων μελών.
Πώς εμποδίζουμε την κατάχρηση εξουσίας;	Δεν πρέπει να δοθεί πολύ εξουσία σε ένα πρόσωπο. Τα συντάγματα χρησιμοποιούν τα εξής μέσα: έλεγχο και ισορροπία, κανόνες δικαίου, παραχωρώντας ατομικά δικαιώματα, θέτοντας χρονικά όρια στα αξιώματα, δημοψηφίσματα, τοπική αυτονομία, αλογόκριτα μέσα επικοινωνίας.
Ποιος αποφασίζει για το πλαίσιο κανόνων που θα ισχύσει;	Όλοι μαζί. Σχεδιάζουμε πλαίσια και επιλέγουμε με ψηφοφορία.
Πώς οργανώνουμε τη διαδικασία ισότιμα και αποτελεσματικά;	Φτιάχνουμε ατζέντα. Χρειαζόμαστε ειδικό πλαίσιο διαδικαστικών κανόνων, το οποίο αποφασίζουμε εκ των προτέρων.

2. Συμπεράσματα

- Πολιτική είναι η προσπάθεια που κάνουμε για να αντιμετωπίσουμε προβλήματα που επηρεάζουν την ευημερία και την επιβίωση της κοινότητας. Θεσμοί, όπως τα πλαίσια κανόνων, είναι τα εργαλεία με τα οποία μπορούμε να λύνουμε προβλήματα. Αν δεν εξυπηρετούν άρτια τον σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν, μπορούν και πρέπει να αλλαχτούν.
- Στην κοινωνική και πολιτική ζωή, υπάρχουν πάντοτε συγκρούσεις. Αν και μια σύγκρουση δεν μπορεί πάντα να εξαλειφθεί, είναι δυνατόν να ελεγχθεί η διασπαστική της δυναμική.
- Τα παιχνίδια του ψαρέματος και της λήψης αποφάσεων λειτουργούν ως μοντέλα. Περιγράφουν την ανάπτυξη μιας κοινότητας μέσα από προβλήματα και λύσεις, όπως συμβαίνει και στην πραγματικότητα.
- Η πραγματικότητα διαφέρει από τα παιχνίδια σε δύο σημαντικούς παράγοντες. Πρώτον, δεν διαθέτουμε τόσο ακριβή στοιχεία για τους πραγματικούς φυσικούς πόρους, όπως έχουμε στο παιχνίδι. Δεύτερον, οι δημοκρατίες δεν έχουν δημοκρατικές ρίζες. Η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν έχουν καθιερωθεί μέσω συνεδρίων, αλλά μέσα από αγώνες.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 5.6

Ανατροφοδότηση για τις ενότητες 4 και 5

Το ερωτηματολόγιο αυτό σας βοηθάει να αναστοχαστείτε πάνω στην εμπειρία μάθησης που είχατε. Παράλληλα, προσφέρει σημαντικές πληροφορίες στον/στην εκπαιδευτικό σας, ώστε να βελτιώσει τη διδασκαλία του στην EDC/HRE στο μέλλον. Αν χρειαστείτε περισσότερο χώρο, χρησιμοποιείστε μία ή περισσότερες κενές σελίδες.

1. Τι μου άρεσε περισσότερο:

2. Τι δεν μου άρεσε καθόλου:

3. Το πιο σημαντικό και/ή ενδιαφέρον που έμαθα ήταν:

4. Με τι θα ήθελα να ασχοληθώ περισσότερο στη συνέχεια:

5. Η γνώμη μου για τα παιχνίδια της EDC/HRE είναι:

6. Προτάσεις για τον/την εκπαιδευτικό:

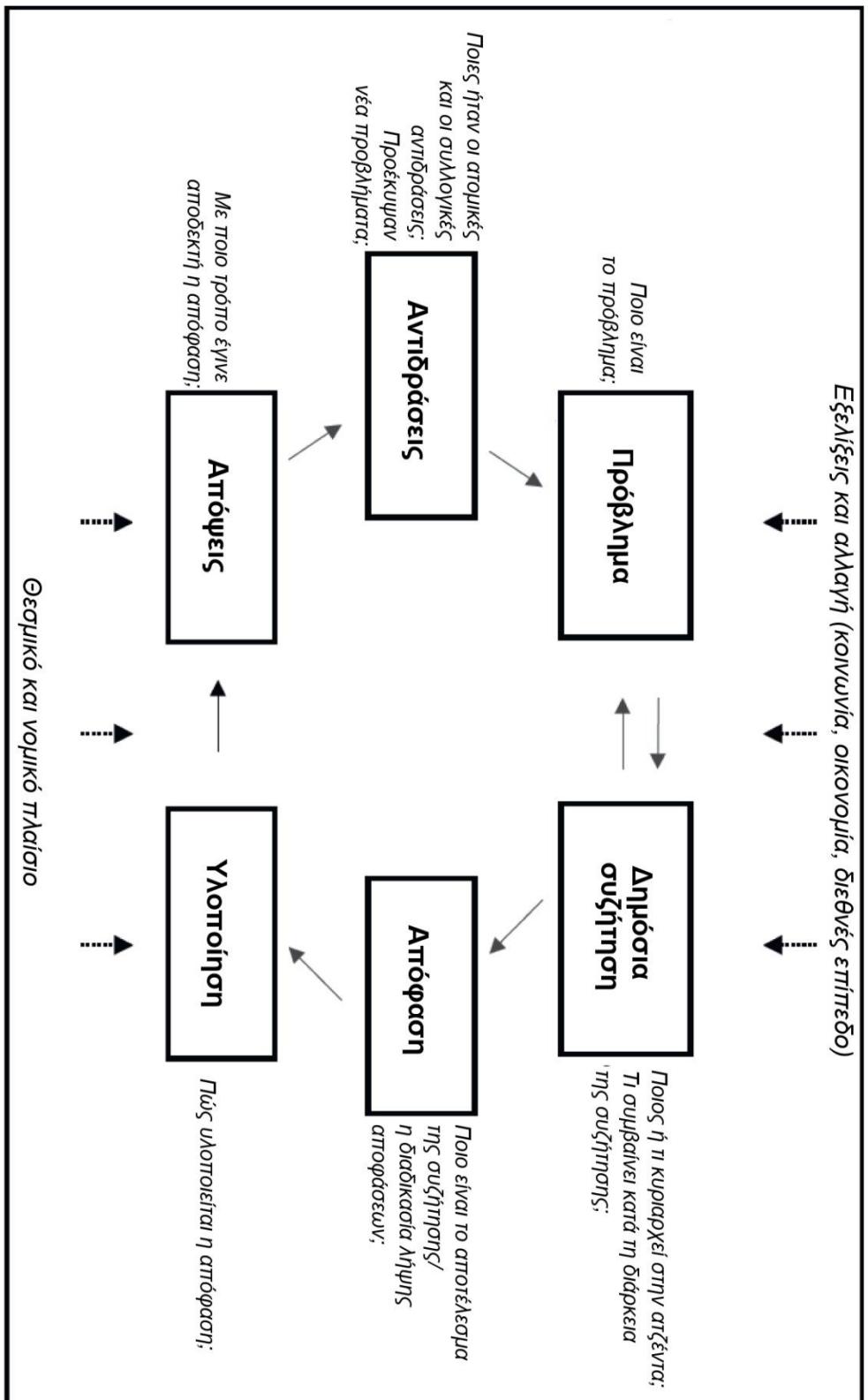
α) Τι πήγε καλά – τι δεν θα έπρεπε να αλλάξει

β) Προτάσεις για τη βελτίωση του μαθήματος

7. Άλλα σχόλια – κάτι που θέλω να προσθέσω:

Φυλλάδιο για τους μαθητές 6.1

Το μοντέλο του κύκλου της πολιτικής: η πολιτική ως διαδικασία λύσης προβλημάτων σε μια κοινότητα

Φυλλάδιο για τους μαθητές 6.2

Ο κύκλος της πολιτικής - εργαλείο παρατήρησης και κατανόησης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων

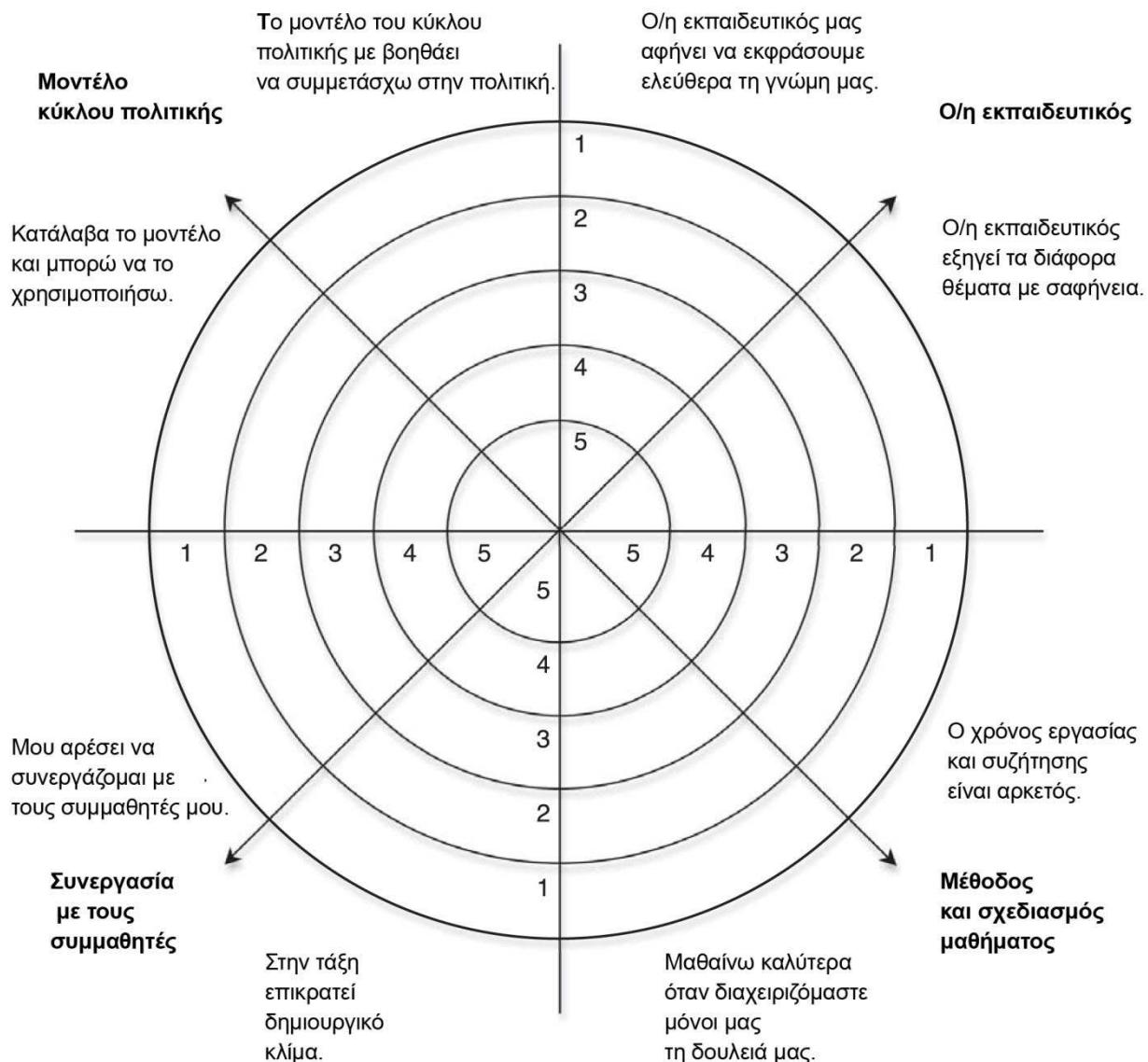
Έννοιες και βασικά ζητήματα Διαμορφώστε ανάλογα τα ζητήματα	Σημειώσεις	Πηγές πληροφόρησης
1. Θέμα Ποιο είναι το ζήτημα;		
2. Πρόβλημα Ποιος ορίζει την ατζέντα; Ποιο είναι το πρόβλημα; Συμφωνούν όλοι οι πρωταγωνιστές στην περιγραφή του προβλήματος;		
3. Συζήτηση Ποιος εμπλέκεται; Ποια είναι τα συμφέροντα και οι αξίες των πρωταγωνιστών;		
4. Απόφαση Ποιο είναι το αποτέλεσμα; Δόθηκε προτεραιότητα σε συγκεκριμένα συμφέροντα ή ήταν συμβιβαστική απόφαση;		
5. Εφαρμογή Πώς εφαρμόστηκε η απόφαση; Ποιος εμπλέκεται; Ποιος είναι υπεύθυνος; Υπάρχουν προβλήματα ή συγκρούσεις;		
6. Απόψεις Ποια άτομα, πρωταγωνιστές, ομάδες, κ.λπ. υποστηρίζουν ή ασκούν κριτική στο αποτέλεσμα; Ποιες είναι οι αξίες, η ιδεολογία και τα συμφέροντά τους;		
7. Αντιδράσεις Πώς αντιδρούν (ατομικά ή συλλογικά); Τι μέσα άσκησης εξουσίας ή πίεσης διαθέτουν;		
8. Νέο πρόβλημα, παλιό πρόβλημα ή λύση; Γίνεται συζήτηση για νέα ατζέντα; Ποιο είναι το πρόβλημα; Το παλιό ή κάποιο νέο; Η απόφαση οδήγησε σε λύση που ολοκληρώνει τη διαδικασία;		

Φυλλάδιο για τους μαθητές 6.3

Ανατροφοδότηση της ενότητας «Κυβέρνηση και πολιτική»

Τάξη:
Ημερομηνία:

1. Στόχος (5: συμφωνώ απόλυτα - 1: διαφωνώ απόλυτα)

2. Προσωπική ανατροφοδότηση

2.1 Το πιο σημαντικό/ενδιαφέρον πράγμα που έμαθα:

2.2 Τι δεν ήταν ενδιαφέρον ή δε με βοήθησε καθόλου:

Φυλλάδιο για τους μαθητές 7.1

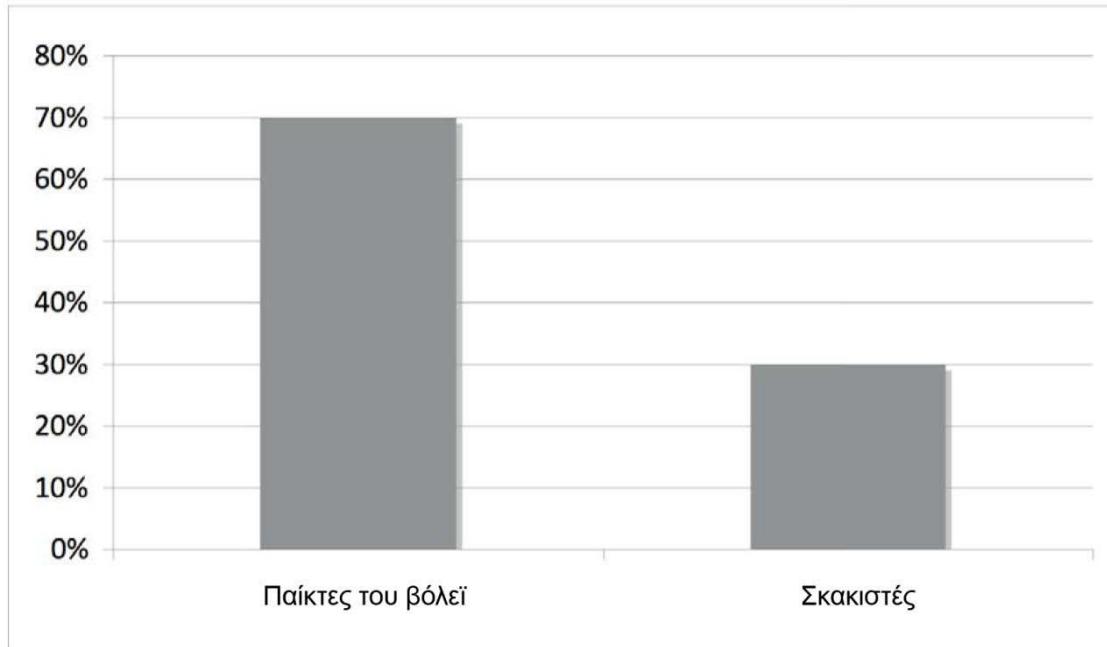
Ο κανόνας της πλειοψηφίας είναι άδικος για τη μειοψηφία; Μελέτη περίπτωσης

Ένα αθλητικό σωματείο έχει πολλούς καλούς παίκτες του βόλεϊ και μικρό αριθμό καλών παικτών του σκάκι. Και οι δύο ομάδες συμμετέχουν σε πρωταθλήματα, και προσελκύουν νέα μέλη. Κάθε μέλος πληρώνει την ίδια επίσια συνδρομή στο σωματείο. Μία φορά τον χρόνο, τα μέλη συγκεντρώνονται και αποφασίζουν πλειοψηφικά, που θα διαθέσουν τα χρήματα του σωματείου. Οι παίκτες του βόλεϊ παρουσιάζουν έναν μακρύ κατάλογο από αιτήματα, όπως την προμήθεια καινούριων μπαλών, νέα στολή για την ομάδα τους και τη βελτίωση του γηπέδου τους. Οι παίκτες του σκάκι χρειάζονται εκπαιδευτικό υλικό για αρχάριους, βιβλία και περιοδικά, περισσότερο χώρο, περισσότερα σκάκι, τραπέζια και καρέκλες για τα νέα μέλη τους που αυξήθηκαν.

Οι εκπρόσωποι των ομάδων παρουσιάζουν τα επιχειρήματά τους. Στη συνέχεια, λαμβάνεται απόφαση με ψηφοφορία. Κάθε χρόνο οι παίκτες του βόλεϊ πλειοψηφούν έναντι των σκακιστών. Όλα τα χρήματα διατίθενται για τις ανάγκες του βόλεϊ και οι σκακιστές αναγκάζονται να βολευτούν με ό,τι έχουν.

Οι σκακιστές είναι απογοητευμένοι και ανυπόμονοι. Στο κάτω κάτω, οι συνδρομές τους ξοδεύονται για τις ανάγκες του βόλεϊ. Αισθάνονται ότι τους αντιμετωπίζουν σαν μέλη δεύτερης κατηγορίας, και έχει διαρρεύσει ότι μερικοί σκακιστές σκέφτονται να χωρίσουν το σωματείο στα δύο.

Οι περισσότεροι παίκτες του βόλεϊ κουνάνε το κεφάλι τους. Δημοκρατία σημαίνει πλειοψηφία. Και αν μειοψηφούν οι σκακιστές, είναι μέρος του παιχνιδιού. Κάποιοι, όμως, από τους παίκτες του βόλεϊ αισθάνονται ότι αυτή η άποψη είναι κάπως απλοϊκή. Το παιχνίδι είναι δίκαιο όταν εξυπηρετούνται και τα συμφέροντα των σκακιστών. Πώς όμως;

Η δομή των μελών του αθλητικού σωματείου – απλό παράδειγμα πλουραλισμού. Οι πλουραλιστικές κοινωνίες έχουν κάποιου είδους δομή, αν και πιο σύνθετη. Διαφορετικές ομάδες έχουν διαφορετικά συμφέροντα, που μπορεί να είναι ανταγωνιστικά. Όσο πιο σύνθετη είναι μια κοινωνία, τόσο πιθανότερο είναι να υπάρχουν συγκρουόμενα συμφέροντα. Η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα προσφέρουν εργαλεία για να βρεθούν δίκαιες και ειρηνικές λύσεις σ' αυτές τις συγκρούσεις.

Προσαρμοσμένη υπόθεση εργασίας από το : David Miller, *Political philosophy. A very short introduction.* Oxford, 2003, σελ. 5.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 7.2

Η προστασία των μειονοτήτων στη δημοκρατία

Είτε πρόκειται για μικρά σωματεία, είτε στο επίπεδο του κράτους, το ζήτημα της ισορρόπησης των δικαιωμάτων της πλειονότητας και των μειονοτήτων είναι βασικό ζήτημα σε όλα τα επίπεδα της κοινότητας. Αφ' ενός, σε μια δημοκρατία, πρέπει να γίνεται σεβαστή η βούληση της πλειονότητας. Αφ' ετέρου, πρέπει να γίνονται σεβαστά τα συμφέροντα των μειονοτήτων. Αν υπάρχει μια ομάδα που βρίσκεται διαρκώς στους χαμένους και αισθάνεται ότι μονίμως γίνονται διακρίσεις εις βάρος της, είναι πιθανόν να ξεσπάσει σοβαρή σύγκρουση μέσα στην κοινότητα.

Στα δημοκρατικά συντάγματα, συνήθως εφαρμόζονται δύο λύσεις – και οι δύο περιορίζουν τις δυνατότητες αποφάσεων της πλειονότητας. Η μία είναι ο περιορισμός της δύναμης που έχει η πλειονότητα, δίνοντας δικαιώματα αυτονομίας σε μικρότερους φορείς (ομοσπονδιακό σύστημα και σύστημα καντονιών). Η άλλη λύση είναι να παρέχονται ατομικά δικαιώματα. Σ' αυτή την περίπτωση, τα δικαιώματα προστατεύονται από την πρόσωπα και τις μειονοτικές ομάδες, και παράλληλα η πλειονότητα είναι υποχρεωμένη να σέβεται αυτά τα δικαιώματα.

1. Το ομοσπονδιακό μοντέλο

Οι μειονοτικές ομάδες σχηματίζουν περιφερειακούς φορείς μέσα στο κράτος – ομοσπονδιακά κράτη ή καντόνια. Παραδείγματα ομοσπονδιακού μοντέλου είναι οι ΗΠΑ, η Γερμανία, το Βέλγιο, ενώ η Ελβετία είναι παράδειγμα μοντέλου καντονιών. Μέσα σ' αυτούς τους μικρότερους φορείς αποφασίζει η πλειοψηφία. Αυτό σημαίνει ότι οι φορείς έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν τον προϋπολογισμό τους ή να μετέχουν στην εθνική νομοθεσία. Τα δημοκρατικά συντάγματα διαφέρουν ως προς το ποσοστό αυτονομίας που παρέχουν στους μικρότερους φορείς.

Αυτή η ιδέα μπορεί να επεκταθεί και να αλλάξει τον ορισμό της πλειονότητας. Αν συγκεκριμένες αποφάσεις απαιτούν απαρτία του 50-75% ή ακόμα και ομοψηφία, οι μειονοτικές ομάδες είναι δυνατόν να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις, ακόμη και να ασκήσουν το δικαίωμα του βέτο.

2. Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως δικαιώματα των μειονοτήτων

Τα ανθρώπινα δικαιώματα λειτουργούν ως δικαιώματα των μειονοτήτων, περιορίζοντας τη δυνατότητα της πλειονότητας να αποφασίζει χωρίς να τις λαμβάνει υπόψη. Τα παρακάτω άρθρα της **Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου της 4^{ης} Νοεμβρίου 1950**, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Άρθρο 5, Το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια

Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν.

Άρθρο 14, Απαγόρευση των διακρίσεων

Η χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη παρούσῃ Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.

Τα άρθρα 5 και 14 αφορούν δύο αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων – την ελευθερία και την ισότητα.

Πολίτες των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, μπορούν να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων των Ανθρώπων, αν παραβιαστεί κάποιο από τα ανθρώπινα δικαιώματά τους.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα γίνονται ατομικά δικαιώματα εφόσον αποτελέσουν μέρος του συντάγματος. Σ' αυτή την περίπτωση, η προστασία τους γίνεται ισχυρότερη, καθώς γίνονται μέρος του νομικού

συστήματος, εφαρμόζονται, όμως, μόνο για τους πολίτες της χώρας. Σε μερικές χώρες, έχει συγκροτηθεί συνταγματικό δικαστήριο για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Οι αναθεωρήσεις ενός συντάγματος συνήθως απαιτούν περισσότερο από απλή πλειοψηφία, έτσι ώστε οι μειονοτικές ομάδες να έχουν τη δυνατότητα να εμποδίζουν αλλαγές που θα είχαν αρνητικά αποτελέσματα γι' αυτές.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 7.3

Δραστηριότητα: σύνταξη καταστατικού για το αθλητικό σωματείο

1. Σχεδιάστε κανόνες (Άρθρο 1, Άρθρο 2, Άρθρο 3, κ.λπ.) που να διευθετούν τα παρακάτω ζητήματα:
 - Με ποιον τρόπο πρέπει να κατανέμονται τα έσοδα μεταξύ των ομάδων;
 - Ποιος αποφασίζει πώς κατανέμονται τα έσοδα;
 - Πρέπει να διθούν δικαιώματα αυτονομίας στις ομάδες;
 - Πώς θα εφαρμοστεί η αρχή της μη-διάκρισης – ώστε να προστατεύει τα δικαιώματα και τα συμφέροντα της πλειονότητας και της μειονότητας;
 - ... (αν θέλετε, συμπεριλάβετε και άλλα ζητήματα που θεωρείτε σημαντικά)
2. Ετοιμάστε μια παρουσίαση του καταστατικού σας, που διαχειρίζεται τα παραπάνω ζητήματα. Γράψτε τους κανόνες ως σημειώσεις, σε φύλλο A4, ώστε να τους ενσωματώσετε αργότερα.
3. Οι παραπάνω ερωτήσεις θα χρησιμοποιηθούν ως κατάλογος ελέγχου και σύγκρισης των δικών σας καταγραφών σε σχέση με τις αντίστοιχες των άλλων ομάδων (βλ. και φυλλάδιο για τους μαθητές 7.4).

Φυλλάδιο για τους μαθητές 7.4

Καταγραφή των παρουσιάσεων των ομάδων: προσχέδια καταστατικού για μικρο-κοινωνίες

Καταγράψτε τα αποτελέσματα της ομάδας σας σ' αυτή την κατάσταση και συμπληρώστε τις ιδέες των άλλων ομάδων στην συνέδριαση για τις παρουσιάσεις.

Βασικές εφωτήσεις	Ομάδα 1	Ομάδα 2	Ομάδα 3	Ομάδα 4	Ομάδα 5	Σύγκριση
Κατανομή εσόδων						
Ποιος αποφασίζει πώς θα διανεμηθούν;						
Αυτονομία στις ομάδες						
Αρχή μη-διάκρισης (πλειονότητα/μειονότητα)						
...						

Κρίνοντας τα προσχέδια καταστατικών – βασικά ζητήματα

1. *Ισότητα:* Το καταστατικό λύνει δίκαια το ζήτημα της πλειονότητας / μειονότητας;
2. *Δημοκρατία:* Το καταστατικό τηρεί την αρχή του κανόνα της πλειοψηφίας;
3. *Αποτελεσματικότητα:* Οι κανόνες θα βοηθήσουν ώστε να ληφθούν αποφάσεις με ομαλό τρόπο;
4. *Εξισορρόπηση και/ή ιεράρχηση:* Το καταστατικό περιλαμβάνει τρόπους συμβιβασμού ανάμεσα σε διαφορετικά συμφέροντα και αρχές, ή δίνει προτεραιότητα σε μία ομάδα έναντι των άλλων;
5. ...

Τρόπος εφαρμογής των παραπάνω ερωτήσεων

Απαντήστε σε κάθε μία από τις ερωτήσεις με τη σειρά. Βάλτε περισσότερες ερωτήσεις αν χρειάζεται.

Αν αποφασίσετε να παραλείψετε μια ερώτηση και να εστιάσετε σε άλλες, αιτιολογήστε την απόφασή σας.

Σημειώστε την άποψή σας, αιτιολογώντας την.

Γιατί δίνονται οι παραπάνω οδηγίες:

Είστε ελεύθεροι να διαμορφώσετε τη γνώμη σας. Η ελευθερία σκέψης και έκφρασης είναι ανθρώπινα δικαιώματα.

Εξυπακούεται πως δεν υπάρχει «σωστή» και «λάθος» άποψη.

Είναι ανάγκη να αιτιολογήσουμε την άποψή μας, ώστε να βοηθήσουμε τους άλλους να την καταλάβουν. Υπάρχει διαφορά στην ποιότητα των απόψεων. Κάποιες είναι πιο πειστικές, και αποτέλεσμα ευρύτερης σκέψης.

Όταν συμμετέχουμε στη δημοκρατία, όταν χρειάζεται να πείσουμε τους άλλους, χρειαζόμαστε δεξιότητες προσεκτικής σκέψης και καλής επιχειρηματολογίας. Αυτή η δραστηριότητα μας βοηθάει να ασκηθούμε σ' αυτές τις δεξιότητες.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.1

Προτάσεις για το θέμα της αντιπαράθεσης

Τι πρέπει να κάνετε

1. Κατ' αρχήν, συγκεντρώστε όλες τις ιδέες που σας έρχονται στο νου και καταγράψτε τις (ιδεοθύελλα).
2. Κατατάξτε τις ιδέες σε κατηγορίες.
3. Ελέγχτε τις σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια:
 - a. Απαιτούν να γίνει επιλογή ή να ληφθεί απόφαση;
 - β. Υπάρχουν καλά επιχειρήματα ώστε να υπερασπιστείτε μια επιλογή ή μια απόφαση;
 - γ. Γνωρίζετε, εσείς ή οι άλλοι μαθητές στην τάξη κάτι σχετικό με το θέμα;
 - δ. Πιστεύετε ότι το θέμα ενδιαφέρει τους συμμαθητές σας;
 - ε. Έχετε, εσείς ή οι συμμαθητές σας, τις απαραίτητες πληροφορίες; Μπορείτε να τις βρείτε; (Πιθανώς γνωρίζετε πολλά από την καθημερινή σας εμπειρία, ή μπορείτε να συλλέξετε στοιχεία και πληροφορίες από άλλες πηγές, όπως βιβλία, εφημερίδες ή το διαδίκτυο).

Αν οι απαντήσεις στις ερωτήσεις α-ε είναι αρνητικές, τότε η πρότασή σας δεν είναι κατάλληλη.

4. Επιλέξτε μία – δύο ιδέες, και αν είναι απαραίτητο συγκεντρώστε πληροφορίες. Μπορείτε να διαμορφώσετε την πρότασή σας ως θέση, ή ως ερώτημα που να απαντάται με ναι ή όχι.
5. Αποτυπώστε την πρότασή σας στον πίνακα, στην κατηγορία που ανήκει, με τα ονόματά σας. Εξασφαλίστε ότι θα παραδώσετε τα αποτελέσματά σας πριν την εκπνοή της προθεσμίας, ώστε να διαβαστεί από όλους.
6. Κόψτε το τμήμα της σελίδας που ακολουθεί, συμπληρώστε το και τοποθετήστε το στο μέρος που σας έχει υποδείξει ο/η εκπαιδευτικός σας. Προσθέστε το υλικό σας.
7. Διαβάστε ότι είναι γραμμένο στον πίνακα, καθώς και ότι έχουν γράψει οι συμμαθητές σας πριν το μάθημα.

Σημείωμα: Προτάσεις για το θέμα της αντιπάραθεσης

Ονόματα:

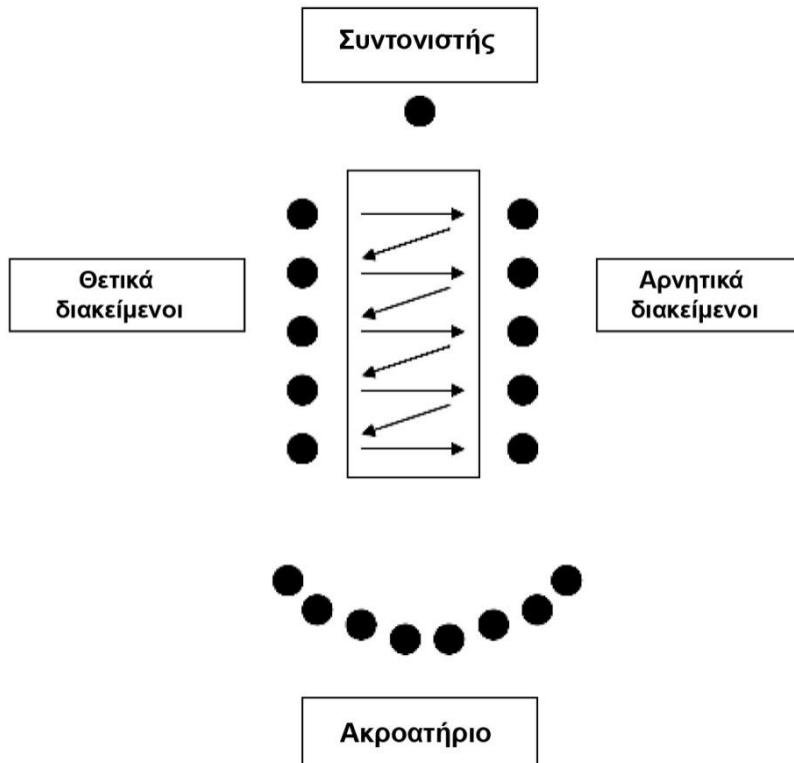
Θέμα	Κατηγορία (καθημερινή ζωή, σχολική ζωή, κ.λπ.)	Υλικό

Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2

Κανόνες της αντιπαράθεσης

Διευθέτηση Θέσεων

Το πρόσωπο που συντονίζει τη συζήτηση κάθεται στην κεφαλή του τραπέζιού. Οι δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις κάθονται αντικριστά. Το ακροατήριο κάθεται σε μικρή απόσταση από το τραπέζι, ώστε να μπορεί να βλέπει και τις δύο παρατάξεις. Αν χρειάζονται περισσότερες καρέκλες, είναι καλύτερα να τοποθετηθούν σε σειρές στο χώρο του ακροατηρίου, παρά πίσω από κάποια παράταξη.

Θέση και σειρά των ομιλητών

Τα βέλη στο σχήμα δείχνουν τη σειρά με την οποία θα μιλήσουν οι ομιλητές κατά τον πρώτο γύρο της αντιπαράθεσης. Στον δεύτερο γύρο, η σειρά των ομιλητών απλά αντιστρέφεται, έως ότου μιλήσει ο πρώτος ομιλητής της θετικής υπεράσπισης του θέματος. Στη συνέχεια, ένας ομιλητής της ομάδας που αντιτίθεται έχει τον τελευταίο λόγο. Η ομάδα μπορεί να διαλέξει ένα μέλος της για την καταληκτική ομιλία, όχι όμως τον πρώτο ομιλητή, διότι έτσι αυτός/αυτή θα είχε δύο λεπτά ομιλίας, δηλαδή περισσότερο από κάθε άλλον στην ομάδα.

Κανόνες αντιπαράθεσης

- Ξεκινάει ο πρώτος ομιλητής, από την πλευρά της υπεράσπισης του θέματος, που κάθεται κοντά στον συντονιστή. Στη συνέχεια, όπως δείχνουν τα βέλη στο διάγραμμα, απαντάει ο πρώτος ομιλητής από την πλευρά που παρουσιάζει την αντίθετη άποψη. Με αυτό τον τρόπο, μιλούν στη σειρά ομιλητές και από τις δύο ομάδες. Όταν ολοκληρώσει την ομιλία του ο τελευταίος ομιλητής από αυτούς που διαφωνούν με το θέμα, αρχίζει ο δεύτερος γύρος, αυτή τη φορά με την αντίστροφη σειρά.
- Στον δεύτερο γύρο, αφού μιλήσει ο πρώτος ομιλητής της θετικής πλευράς (αυτός που κάθεται δίπλα στον συντονιστή), ένας ομιλητής από την πλευρά των διαφωνούντων με το θέμα (όχι ο αντίστοιχος πρώτος ομιλητής), έχει τον τελευταίο λόγο.

3. Δεν πρέπει να αλλάξει η σειρά των ομιλητών.
4. Κάθε ομιλητής έχει στη διάθεσή του χρόνο ενός λεπτού. Ο συντονιστής ελέγχει με προσοχή τον χρόνο. Δίνει σήμα στον ομιλητή όταν του απομένουν 10 δευτερόλεπτα, και μετά το τέλος του χρόνου, αφήνει τον ομιλητή να τελειώσει τη φράση του, αλλά τίποτε περισσότερο. Αν ο ομιλητής δεν χρησιμοποιήσει ολόκληρο το λεπτό του, ο υπόλοιπος χρόνος χάνεται και δεν μεταφέρεται στον επόμενο ομιλητή της ομάδας.
5. Απαγορεύεται να διακόπτονται οι ομιλητές.
6. Το ακροατήριο δε μπορεί να συμμετέχει στην αντιπαράθεση.
7. Μετά το τέλος της ανταλλαγής απόψεων, το κοινό έχει πέντε λεπτά στη διάθεσή του για να εκφράσει απόψεις και εντυπώσεις. Ψηφίζουν με ανάταση της χειρός.
8. Στην ψηφοφορία, υπολογίζονται οι ψήφοι του *vai* και του *όχι*. Υπερισχύει η πλειοψηφία.

Συμβουλές προς τους ομιλητές

1. Εκτός από τον πρώτο ομιλητή της θετικής προς το θέμα πλευράς, ξοδέψτε ως και το μισό του χρόνου σας για να αντικρούσετε το επιχείρημα της άλλης πλευράς, και μετά παρουσιάστε το νέο επιχείρημα.
2. (Για τους πρώτους ομιλητές). Δηλώστε την τελική σας άποψη, πέστε την απόφαση που επιθυμείτε να παρθεί στο τέλος.
3. Όταν προετοιμάζεστε για την αντιπαράθεση, αρχίστε με ιδεοθύελλα. Στη συνέχεια, αποφασίστε με ποια σειρά θέλετε να παρουσιάσετε τα επιχειρήματά σας, και αναθέστε τα σε συγκεκριμένο ομιλητή. Αρχίστε και τελειώστε με κάποιο ιδιαίτερα ισχυρό και εντυπωσιακό επιχείρημα (βλ. φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2).
4. Επαναλάβετε ή διαφοροποιήστε ένα βασικό επιχείρημα, ώστε να χρεωθεί και να εντυπωθεί στο ακροατήριο ως δικό σας.
5. Οι τελευταίοι ομιλητές παρουσιάζουν περιληπτικά τα επιχειρήματα της πλευράς τους, υπογραμμίζοντας τρία ή τέσσερα σημεία, ανάλογα με τα επιχειρήματα που θέλουν να θυμάται το ακροατήριο μετά την αντιπαράθεση. Αν πρόκειται για τη λήψη αποφάσεως, ζεκαθαρίστε τι θέλετε να απευθύνετε ως έκκληση προς το ακροατήριο, ώστε να το έχουν κατά νου όταν ψηφίσουν.
6. Μιλάτε ελεύθερα. Μην διαβάζετε τις δηλώσεις σας από σημειώσεις, κοιτάξτε τους αντιπάλους και το ακροατήριο σας στα μάτια.

Συμβουλές προς το ακροατήριο (βλ. το φυλλάδιο για τους μαθητές 8.5)

1. Πριν την αντιπαράθεση, προσπαθήστε να προβλέψετε τι επιχειρήματα θα έπρεπε ή αναμένεται να εκφράσουν και οι δύο πλευρές. Έτσι, αποκτάτε ένα πλαίσιο αναφοράς όταν παρακολουθείτε την ανταλλαγή επιχειρημάτων.
2. Κρατάτε σημειώσεις όταν παρουσιάζονται τα επιχειρήματα κάθε πλευράς – αν είναι δυνατόν σε μια πρόταση.
3. Συνδέστε επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα με γραμμές ή βέλη, και σημειώστε σχόλια. Ποιο επιχείρημα σας έπεισε; (Τα βήματα 2 και 3 μπορούν να μοιραστούν ανάμεσα σε διάφορους ακροατές).
4. Σημειώστε ποιο επιχείρημα σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση.
5. Μετά την ανταλλαγή επιχειρημάτων, μοιραστείτε τις απόψεις σας με την ομάδα. Στη συνέχεια ψηφίστε τις θέσεις που παρουσιάστηκαν από τα δύο κόμματα.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.3

Φύλλο σχεδιασμού για τις ομάδες αντιπαράθεσης

Όνομα ομιλητή	Επιχείρημα	Σημειώσεις
<i>Κρατήστε τη σειρά που υπάρχει στο διάγραμμα του φυλλαδίου 8.2</i>		
1.	Σύσταση: δηλώστε την πρότασή σας	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10. *	<i>Τελευταία λέξη (περίληψη των κυριότερων σημείων)</i>	

*Η τελευταία λέξη - ομιλητές

Ο πρώτος ομιλητής της θετικής πλευράς (αυτός που κάθεται κοντά στον συντονιστή) έχει τον τελευταίο λόγο αυτής της πλευράς (βλ. διάγραμμα στο φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2).

Στη συνέχεια, μιλάει ο ομιλητής της αρνητικής πλευράς. Η ομάδα επιλέγει ποιο μέλος της θα μιλήσει τελευταίο, όχι όμως ο πρώτος ομιλητής, διότι τότε θα μιλούσε δύο λεπτά, οπότε δεν θα υπήρχε ισοτιμία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.4

Φύλλο σχεδιασμού για τους συντονιστές

Καθήκοντα του πρώτου συντονιστή – προεδρεύοντας στην αντιπαράθεση (debate)

Ο συντονιστή/πρόεδρος συντονίζει την αντιπαράθεση και διασφαλίζει ότι τα μέλη των ομάδων τηρούν τους κανόνες της αντιπαράθεσης (βλ. φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2), και ότι κάθε ομάδα αντιμετωπίζει την άλλη δίκαια και με σεβασμό. Ο συντονιστής είναι ουδέτερος και δεν κλίνει προς τη μία ή την άλλη αντιμαχόμενη ομάδα.

Ο συντονιστής είναι, επίσης, χρονομέτρος. Οι ομιλητές πρέπει να μιλήσουν ακριβώς από ένα λεπτό. Αυτό, στην πράξη, σημαίνει, πως όταν τελειώσει το λεπτό, ο ομιλητής πρέπει να τελειώσει την τελευταία του πρόταση και μετά να σταματήσει. Αν είναι απαραίτητο, ο συντονιστής, ευγενικά αλλά σταθερά, διακόπτει τον ομιλητή και δίνει τον λόγο στον επόμενο, της άλλης ομάδας.

Εξοπλισμός

- Χρονόμετρο ή ρολόι με δευτερολεπτοδείκτη ή χρονόμετρο κινητού τηλεφώνου.
- Φύλλο για σημειώσεις και μολύβι.
- Ένα κίτρινο και ένα κόκκινο κομμάτι χαρτί ή χαρτόνι, μεγέθους A7.
- Μερικά ακόμη φυλλάδια για τους μαθητές 8.2

Καθήκοντα του συντονιστή κατά τη διάρκεια της αντιπαράθεσης

1. Ανοίγει την αντιπαράθεση:

- Καλωσορίζει τις ομάδες, το ακροατήριο και τους δημοσιογράφους.
- Παρουσιάζει περιληπτικά το θέμα της αντιπαράθεσης, χωρίς λεπτομέρειες που μπορεί να βοηθήσουν κάποια από τις αντιμαχόμενες πλευρές.
- Υπενθυμίζει στις ομάδες: τίμιο παιχνίδι, τήρηση των κανόνων.
- Θέτει τα χρονικά πλαίσια: στα 50 δευτερόλεπτα κάθε εισηγητή, κάνει νόημα να ολοκληρώσουν.
- Στο τέλος του ενός λεπτού, ο συντονιστής σταματά τον ομιλητή, ώστε να υπάρχει δικαιοσύνη.

2. Στη διάρκεια της αντιπαράθεσης:

- Ο συντονιστής ακούει σιωπηλά την αντιπαράθεση.
- Παρακολουθεί τον χρόνο ομιλίας κάθε ομιλητή και ειδοποιεί στα 50 δευτερόλεπτα.
- (Συνήθως, αυτά είναι τα καθήκοντα του συντονιστή)
- Αν ο ομιλητής υπερβεί τον χρόνο του ενός λεπτού, ο συντονιστής παρεμβαίνει.
- Παρεμβαίνει αν τα μέλη της άλλης ομάδας ή το ακροατήριο διακόπτει τον ομιλητή.
- Σε πολύ σοβαρές περιπτώσεις κακής ή άδικης συμπεριφοράς, ο συντονιστής δείχνει κίτρινη ή/και κόκκινη κάρτα σε κάποιον ομιλητή. Η κόκκινη κάρτα σημαίνει πως ο ομιλητής πρέπει να εγκαταλείψει την αντιπαράθεση.

3. Μετά την αντιπαράθεση:

- Ο συντονιστής αναγγέλλει ότι έκλεισε η αντιπαράθεση επιχειρημάτων.
- Ευχαριστεί τα μέλη των ομάδων και το ακροατήριο.

Ο ρόλος του συντονιστή μετά το τέλος της αντιπαράθεσης

Μετά την αντιπαράθεση, το ακροατήριο ανταλλάσσει απόψεις (για πέντε λεπτά), και στη συνέχεια ψηφίζει σε ποια πλευρά παρουσιάστηκαν πιο πειστικά επιχειρήματα.

Το δεύτερο καθήκον του συντονιστή – συντονίζει την ψηφοφορία και τη συζήτηση

1. Η καταληκτική συζήτηση

- Ο συντονιστής αναγγέλλει ότι το ακροατήριο έχει στη διάθεσή του πέντε λεπτά για να ανταλλάξει απόψεις για την αντιπαράθεση (debate). Άλλαζουμε θέσεις στα καθίσματα και σχηματίζουμε κύκλο ή μεγάλο ημικύκλιο, ώστε οι μαθητές να βλέπουν ο ένας τον άλλο.
- Κάθε μέλος του ακροατηρίου κρατάει σημειώσεις στη διάρκεια της αντιπαράθεσης, και σημειώνει τις σκέψεις του σχετικά με το ποια ομάδα ήταν πιο πειστική. Ο συντονιστής ζητά μια πρώτη άποψη του ακροατηρίου, καλώντας τους να σηκώσουν τα χέρια.
- Οι μαθητές που έχουν διαφορετικές απόψεις παίρνουν τον λόγο. Ο συντονιστής τους ζητά να ανταλλάξουν σύντομες απόψεις, με τον ίδιο τρόπο που έγινε η αντιπαράθεση. Ο χρόνος πιέζει.
- Μετά από πέντε λεπτά, ο συντονιστής κλείνει τη συζήτηση.

2. Η ψηφοφορία

- Ο συντονιστής αναγγέλλει την ψηφοφορία. Επαναλαμβάνει το θέμα και την ερώτηση που τίθεται σε ψηφοφορία: ποια ομάδα σας έπεισε, εκείνη που υπερασπίστηκε το θέμα ή η αρνητική ομάδα; Δεν επιτρέπεται περαιτέρω συζήτηση σ' αυτό το σημείο. Ο συντονιστής ζητά από έναν μαθητή να σημειώσει το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον πίνακα.
- Ο συντονιστής ζητά πρώτα από τους μαθητές που πείστηκαν από τη θετική ομάδα να σηκώσουν τα χέρια τους. τους μετράει και επαναλαμβάνει την ψηφοφορία για την αρνητική ομάδα με τον ίδιο τρόπο.
- Τέλος, με τον ίδιο τρόπο μετράει λευκές ψήφους και αποχές.
- Ο συντονιστής αναγγέλλει το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας χωρίς να το σχολιάσει. Ευχαριστεί το ακροατήριο για τη συζήτηση και την ψηφοφορία, και κλείνει τη συνεδρίαση.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.5
Φύλλο καταγραφής για το ακροατήριο

1. Ιδεοθύελλα: τι επιχειρήματα περιμένουμε να ακούσουμε;

Θετικά	Αρνητικά	Σημειώσεις

2. Καταγραφή της αντιπαράθεσης

Θετικά	Αρνητικά	Σημειώσεις

3. Η ψήφος μου (με επιχειρήματα)

Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.6

Φύλλο εργασίας για τους δημοσιογράφους

Καθήκοντα των δημοσιογράφων

Σχηματίστε τρεις ομάδες στη σειρά.

Γράψτε ένα άρθρο για την αντιπαράθεση και παρουσιάστε το στο επόμενο μάθημα. Αν υπάρχει η δυνατότητα, κρεμάστε δύο ή τρία αντίγραφα στον τοίχο.

Κάθε ομάδα εργάζεται για διαφορετικού είδους εφημερίδα ή περιοδικό:

- "Κίτρινη" φυλλάδα
- Σοβαρή εφημερίδα
- Νεανικό περιοδικό

Το προφίλ των τριών εντύπων – τι περιμένουν οι αναγνώστες τους

Υπάρχουν γενικοί κανόνες για τον τρόπο συγγραφής ενός καλού άρθρου – βλ. φυλλάδιο για τους μαθητές 9.1.

Όμως, κάθε εφημερίδα αναφέρεται σε διαφορετικό κοινό, οπότε το άρθρο σας θα πρέπει να απευθύνεται σ' αυτή την ομάδα-στόχο αν θέλετε οι αναγνώστες να αγοράσουν την εφημερίδα και να έχετε δουλειά. Αυτό σημαίνει πως το άρθρο σας θα πρέπει να είναι αρκετά διαφορετικό, αν και αναφέρεστε στο ίδιο γεγονός. Κοιτάξτε πώς γίνεται σε μια πραγματική εφημερίδα/περιοδικό.

Είδος εντύπου	Τι περιμένουν οι αναγνώστες				
	*** πρώτη προτεραιότητα / ** σημαντικό / * καλό να το έχουμε				
Ψυχαγωγία	Φωτογραφίες	Πληροφόρηση (το θέμα και τα επιχειρήματα)	Η άποψη των νέων	Προσωπική "πινελιά"	
"Κίτρινη" φυλλάδα	**	**	**	*	***
Σοβαρή εφημερίδα	*	**	***	*	*
Νεανικό περιοδικό	**	**	**	***	*

Φυλλάδιο για τους μαθητές 9.1

Δημιουργία εφημερίδας τούχου - επιλογές

Οδηγίες

Θα δημιουργήσετε τη δική σας εφημερίδα τούχου. Προετοιμαστείτε σχεδιάζοντας τις ιδέες σας. Τι ιστορίες, άρθρα και φωτογραφίες προτείνετε; Καταθέστε τα επιχειρήματά σας. Αυτό θα σας βοηθήσει όταν θα συζητήσετε για τις τελικές επιλογές.

Στοιχεία για εξέταση (κριτήρια)	Οι προτάσεις σας	Τα επιχειρήματά σας
1. Ειδησεογραφική αξία Πόσο σημαντική είναι η ιστορία; Περιέχει σημαντικές ή κρίσιμες πληροφορίες που θα ήθελαν να μάθουν οι αναγνώστες σας;	1. Πρώτο άρθρο;	
2. Πρώτο θέμα Το πρώτο θέμα πρέπει να τραβάει το βλέμμα για να προσελκύσει αναγνώστες. Ενισχύστε το με μια φωτογραφία.	2. Άλλα άρθρα;	
3. Φωτογραφίες Αντί για άρθρο, μπορείτε να επιλέξετε μια φωτογραφία με κείμενο στο κάτω μέρος της.	3. Βασικό σχόλιο - σε ποιο θέμα;	
4. Ισορροπία στα περιεχόμενα Παραδείγματα: Γνωστό/άγνωστο Θετικό/αρνητικό Έκτακτη είδηση/ ανθρώπινο ενδιαφέρον Ιστορίες επιτυχίας/ιστορίες αντιπαλότητας	4. Φωτογραφίες – σε ποια άρθρα; 5. Άρθρα και θέματα λιγότερο σημαντικά – τι δε θα μπει;	

Βασισμένο στο: Center for Media Literacy (2005), *Five Key Questions That Can Change the World*, Μάθημα 1c, σελ. 21 (προσαρμογή); www.medialit.org

Φυλλάδιο για τους μαθητές 9.2

Συμβουλές για τη δημιουργία εφημερίδας τοίχου

Αναθέστε τα παρακάτω καθήκοντα σε διαφορετικά μέλη της ομάδας (βλ. τις σημειώσεις που ακολουθούν):

- Ο αρχισυντάκτης προεδρεύει στη συνάντηση.
- Ο διαχειριστής χρόνου επιβλέπει την παραγωγή της εφημερίδας σας.
- Ο παρουσιαστής εξηγεί τις αποφάσεις σας στην ολομέλεια που ακολουθεί.

Σχέδιο χρονοδιαγράμματος

1. Υιοθετήστε ή τροποποιήστε το προσχέδιο για το χρονοδιάγραμμα.
2. Συζητήστε και αποφασίστε τι θέματα θα επιλέξετε και τι θα απορρίψετε (φυλλάδιο για τους μαθητές 9.1)
3. Αναθέστε έρευνα και/ή συγγραφικά καθήκοντα σε κάθε μέλος της ομάδας. Συμφωνήστε για το χρονοδιάγραμμα της εργασίας σας.
4. Γράψτε τα άρθρα, κάντε έρευνα, συλλέξτε υλικό και φωτογραφίες.
5. Δώστε στην εφημερίδα σας την τελική της μορφή.
6. Παρουσιάστε την εφημερίδα σας στην τάξη.

Σημειώσεις υπενθύμισης

Αρχισυντάκτης

Προεδρεύετε στις συζητήσεις και στις αποφάσεις της ομάδας σας.

Εξασφαλίστε σε κάθε μέλος της ομάδας την ευκαιρία να εκφράσει τις ιδέες και τις σκέψεις του. Κάντε παρεμβάσεις, όταν βλέπετε ότι κάποιον δεν τον ακούν.

Προτείνετε τα άρθρα που θα πρέπει να μπουν στην εφημερίδα.

Εξασφαλίστε ότι η ομάδα εργάζεται αποτελεσματικά. Προτείνετε ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα εργασίας, που να προβλέπει επαρκή χρόνο για τα βασικά – συλλογή πληροφοριών και συγγραφή.

Διαχειριστής χρόνου

Επιβλέπετε τον σχεδιασμό της παραγωγής της εφημερίδας.

Αν διαπιστώσετε ότι η ομάδα είναι πίσω στο χρονοδιάγραμμά της και δεν θα τελειώσει έγκαιρα, συζητήστε το με τα μέλη της ομάδας και ενημερώστε τον αρχισυντάκτη.

Προτείνετε λύσεις ώστε η ομάδα να τελειώσει μέσα στον χρόνο της.

Παρουσιαστής

Στο μάθημα που ακολουθεί, παρουσιάστε με συντομία και εξηγείστε τους λόγους που η ομάδα σας:

- διάλεξε το συγκεκριμένο θέμα ως πρωτοσέλιδο,
- ποια άλλα θέματα σκεφτήκατε να συμπεριλάβετε, και γιατί τελικά τα επιλέξατε ή τα απορρίψατε,
- γιατί διαλέξατε αυτές τις φωτογραφίες,
- άλλα ζητήματα που απασχόλησαν την ομάδα.

Φυλλάδιο για τους μαθητές 9.3 Συμβουλές για τη συγγραφή ενός καλού άρθρου

Πριν ξεκινήστε να γράφετε

Σκεφτείτε τον σκοπό του άρθρου σας: με ένα ενημερωτικό άρθρο, το πιθανότερο είναι να πληροφορήσετε τους αναγνώστες σας για κάποιο θέμα.

Κάντε έρευνα και σχεδιάστε συνεντεύξεις, φροντίζοντας να κρατάτε σημειώσεις και να καταγράφετε τα πιο σημαντικά στοιχεία.

Καθώς γράφετε

Χρησιμοποιείτε ενεργητικά ρήματα, ώστε να παρουσιάζετε τα πραγματικά γεγονότα.

Παραθέστε πρώτα τις πληροφορίες που ενδιαφέρουν. Ακολουθήστε το περίγραμμα παρακάτω.

Πρώτη παράγραφος

Προσπαθήστε να τραβήξτε το ενδιαφέρον του αναγνώστη, αρχίζοντας με ένα αστείο, έξυπνο ή απροσδόκητο σχόλιο. Αρχίστε το άρθρο σας με μια ερώτηση ή μια προκλητική δήλωση. Στις πρώτες μια – δύο προτάσεις σας, αναφερθείτε στο ποιος, τι, πότε, πού και γιατί.

Δεύτερη, τρίτη, τέταρτη παράγραφος

Δώστε λεπτομέρειες στον αναγνώστη, αναπτύσσοντας τα κύρια σημεία:

- Ποιος εμπλέκεται;
- Τι συνέβη;
- Πού έγινε;
- Πότε έγινε;
- Γιατί;

Προσθέστε μία ή δύο αναφορές από ανθρώπους που πήρατε συνέντευξη. Γράψτε σε τρίτο πρόσωπο (είπε, είπαν ...). Μείνετε αντικειμενικοί, και μην εκφράσετε ποτέ ανοικτά την προσωπική σας άποψη. Χρησιμοποιείστε αναφορές (τα λόγια κάποιου σε εισαγωγικά) για να εκφράσετε τη γνώμη άλλων.

Τελευταία παράγραφος

Κλείστε το άρθρο σας, μην αφήσετε τον αναγνώστη στο κενό. Προσπαθήστε να τελειώσετε με μια αναφορά, ή με μια ελκυστική φράση, ή ανακεφαλαιώνοντας τα όσα γράψατε.

(συντόμευση)

Πηγή: Media Awareness Network

Πρωτότυπο κείμενο: Lesson Plan, Reporter for a day

Συγγραφέας: Ginie Waller

www.media-awareness.ca